

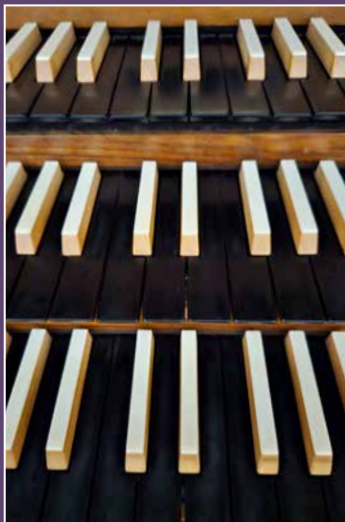

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijsku pastoralnu službu pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XL • CIJENA: 2 €

**GLAZBA U CRKVAMA
IZVAN LITURGIJSKIH SLAVLJA**
od 11. lipnja do 8. srpnja 2023.

Manuali orgulja u varaždinskoj katedrali

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

Živo vrelo

God. XL. (2023.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

ISSN 1331-2170 – UDK 282

UREDNIKOVA RIJEČ

Govoriti i pjevati s Bogom 1

NAŠA TEMA: GLAZBA U CRKVAMA IZVAN LITURGIJSKIH SLAVLJA

Ivica Raguž: O pjevanju: teološko razmatranje 2

O koncertima u crkvama (dokument Kongregacije
za bogoštovlje i disciplinu sakramenata) 7

Miroslav Martinjak: »Moja je kuća, kuća molitve« (Lk 19, 46) 12

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
A. Maly, T. Barščevski, I. Benaković, D. Pezer, D. Runje

Deseta nedjelja kroz godinu 20

Presveto Srce Isusovo 24

Jedanaesta nedjelja kroz godinu 28

Dvanaesta nedjelja kroz godinu 32

Trinaesta nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Glazbeni prilog: Narodi svi, plješćite rukama 40

Govoriti i pjevati s Bogom

Kada se riječ pretvori u govor, a govor u pjesmu, tada se u nama stvaraju osjećaji unutarnjega glasa srca, koje poput glazbenog instrumenta širi dužinu tonova svojih riječi oko nas. Riječi koje dolaze iz dubine čovjekovih misli i osjećaja srca, dodiruju nas svojim glasom, koji u nama ostavlja trag prolazne stvarnosti. Zrak obično isušuje sve ono što zahvaća, no njegov promjenljiv zvučni tlak ne gasi izgovorenu riječ, već produženom vibracijom valova ljudskog govora, poput rukavaca rijeke, natapa ljudsko srce melodijom koja se širi. Glas koji postaje pjesma, svojom živahnom cirkulacijom, oživljava prolaznost životnog putovanja.

U svojoj stvarateljskoj namisli, Bog je čovjekovu srcu i pameti udahnuo glas svoje ljubavi, da bi ga čovjek u sebi čuo te snagom njegova Duha, živim primjerom i riječju širio. Samo riječi koje oslušujemo razumom u srcu, te ih širimo u svojem životnom prostoru, možemo zvati čistim govorom i pjesmom. Da bismo razgovjetno čuli riječi koje nam Bog izgovara svojim glasom u srce, potrebno je isključiti se od vanjskih šumova i smetnji koje priječe kanalu Božjega govora u svijetu i u tišini slušati Božji glas. Tako ojačani i ohrabreni riječju njegova Duha, spremni smo otkloniti smetnje naše svakodnevne stvarnosti, koje svojim govorom i pjesmom nameću svoju grešnost pred neprolaznom vječnom Istinom.

Vrijeme u kojem živimo pred nas stavlja nove izazove prodora necrkvenih sadržaja u liturgijske prostore. Čini se, da se prestalo oslušivati Božji glas u njegovu domu i u vlastitim srcima. Zaslijepljenost i zaglušenost konzumerizmom pušta svoje korijene unutar crkvenih zidova te se na taj način »preuređuju« liturgijske dvorane, i slavlja u njima, u dvorane sekularne glazbe i zabave. Na Boga se gleda kao na starca, koga se više ne želi slušati, nego samo koristiti njegovu baštinu, crkveni prostor. Gdje se Bog ne poštuje, tamo nema ni riječi o lijepom govoru. Gdje On smeta, tamo se ne može 'lijepo' govoriti niti pjevati. Tamo izvođači pjevaju za sebe o sebi. Dopustimo Božjoj riječi da sebe pretvori u naš govor, a govor u pjesmu.

Urednik

O pjevanju: teološko razmatranje

IVICA RAGUŽ

... Bog je stvorio svijet pjevajući. I zaista, ako pozorno čitamo prve stranice Sv. pisma, čitajući ih, osjećamo pjesmu, riječi pozivaju na pjesmu, jer su te riječi pjesma. Kako i ne bi bile te riječi pjesma kada su sva stvorenja pjesma, kada je dobri Bog sve učinio dobrim: »I vidje Bog da je dobro.«

Božje pjevanje

»Koliko sam plakao slušajući tvoje himne i tvoje pjesme, snažno dirnut slatkim glasovima kojima je odjekivala tvoja crkva. Ti su glasovi ulazili u moje uši, u srce se moje razlijevala istina i odande mi se rasplamsavao osjećaj pobožnosti. Suze su mi tekle, a meni je bilo lijepo uz njih.« (*Ispovijesti*, 9,6,14) Ovim riječima sv. Augustin opisuje svoje obraćenje koje se dogodilo u Milanu, a koje je, kako je iz navedenoga teksta razvidno, neodvojivo od raspjevane milanske Crkve. Zahvaljujući pjesmi istina se razlijevala u srce sv. Augustina, a k tomu, što je još važnije, rasplamsavao se osjećaj pobožnosti. Da je to istina, svjedoči i autor ovih redaka. Držao sam jednom duhovne vježbe redovnicama, u kojima sam ih potaknuo da kod molitve časoslova uvijek što više pjevamo, osobito himne, hvalospjeve i, dakako, uvijek barem jedan psalam. Kako baš i nije bilo sestara koje su vične pjevanju, ipak se javila jedna, premda već u poznoj dobi, da će ona za pjevanje preuzeti brigu. I tako je ona vodila pjevanje cijeli tjedan. Nakon nekog vremena javila mi se i pismom u kojem na čudesan način opisuje sve ono što je doživio sv. Augustin: tu je dragu redovnicu pjevanje psalama doslovce obratilo! Pjevanje je promijenilo njezinu molitvu, liturgiju, postala je pobožnija jer se istina vjere po pjevanju »razlila u njezino srce«. Zaista čudesno, i to još u poznoj dobi redovništva. Ovo sve pišem jer u posljednjih nekoliko godina, držeći duhovne vježbe, propovijedajući po mnogim crkvama izvan i u Hrvatskoj, primijetih kako su redovničke i župne zajednice nekako zamuknule. Osobito sam zaprepašten time što redovničke zajednice sve slabije mole časoslov – jer mnogi su grlati izvan molitve časoslova, a kad trebaju moliti, jedva im čuješ glas – a i time što se više uopće i ne pjeva. A i kada se pjeva, ima se osjećaj da pjevaju ribe: otvaraju se usta, a ništa se ne čuje. Još se k tomu mrmlja na one koji pjevaju jer, naravno, nema se vremena, nekamo se uvijek netko žuri. Za sve se ima vremena, ali se za Gospodina nema vremena. Jednom riječju, pjevanje kao da danas lagano nestaje iz redovničkih i župnih zajednica. Zato je važno nanovo otkriti teološko značenje pjevanja u Crkvi, ali pritom

progovoriti i o nekim pojavama u današnjoj Crkvi koje su opasne za samu Crkvu.

»Dok su klicale zvijezde jutarnje i Božji uzvikivali dvorjani.« (Job 38,7) Ako zvijezde kliču i s njima Božji dvorjani, anđeli, tada se može reći da je Bog stvarajući svijet utisnuo u sva stvorenja svoju pjesmu. Štoviše, Bog je stvorio svijet pjevajući. I zaista, ako pažljivo čitamo prve stranice Sv. pisma, čitajući ih, osjećamo pjesmu, riječi pozivaju na pjesmu, jer su te riječi pjesma. Kako i ne bi bile te riječi pjesma kada su sva stvorenja pjesma, kada je dobar Bog sve učinio dobrim: »I vidje Bog da je dobro.« Zato vjernik u svakom stvorenju prepoznaje pjesmu, svako stvorenje je Božja pjesma. Ne može čitati ni Pismo, a da ga čitajući ne pjeva, da ne osjeti potrebu da svaku riječ pjeva jer je u svakoj riječi utisnuta Božja pjesma dobrote, milosrđa, ljubavi. I tko ne osjeća potrebu za pjevanjem svih riječi, a osobito psalama, kao da poručuje Bogu da zapravo i nije dao tako dobre riječi, zakone, djela i zapovijedi te one i nisu dostojne da ih se pjeva. Budući

da je sv. Augustin napisao da »pjevu oni koji ljube« – *cantare amantis est*, tko ne pjeva, potvrđuje ne samo da ne ljubi, nego da ne ljubi Božje riječi, ne ljubi Boga u njegovim riječima koje nisu ništa drugo negoli pjesma ljubavi. Tu pjesmu ljubavi osobito susrećemo u *Pjesmi nad pjesmama*. Ona se i zove »Pjesma« jer ljubav nije ništa drugo doli pjesma: »Cvijeće se po zemlji ukazuje, vrijeme pjevanja dođe i glas se grličin čuje.« (Pj 2,12) To je Pjesma jer se u njoj pjeva o ljubavi između Gospodina i Crkve, Gospodina i svake pojedine duše. Tko u riječima te Pjesme, kao i u svim riječima Sv. pisma, ne osjeća pjesmu ljubavi i tko ne želi pjevati, kao da na sve riječi, ta Božja glazbala, navlači pokrivala hladnoće, dosade i ispraznosti. Zato je pjevanje za nas vjernike odgovor na Božje pjevanje. Gospodin nam je dao svoje riječi kao pjesmu da ih pjevamo zajedno s njim, da pjevamo pjesmu ljubavi. I crkvena, sveta glazba u svojem izvornom i najboljem izričaju nije ništa drugo nego oslušivanje Božje pjesme u riječima, ona je izricanje i prericanje te iste pjesme u melodiju koja se potom razlijeva duboko u srce vjernika te rasplamsava osjećaj pobožnosti, kako su to doživjeli sv. Augustin i ovdje spomenuta pobožna redovnica. U suprotnom je, bez pjesme, Božja riječ mrtva, pretvorena u riječi ovoga svijeta, koje se ne pjevaju, koje ne izazivaju pjesmu, klicanje. A time je i vjera mrtva, jer je to vjera bez ljubavi, vjera koja više ne pobuđuje pjesmu. Isus

William Blake, *Knjiga o Jobu*, 1826.

Dok su klicale zvijezde jutarnje i Božji uzvikivali dvorjani. (Job 38,7)

Krist pretvara se tada u običnu, apstraktnu ideju koja je još vrijedna znanstvenoga istraživanja, ali on više nije takva Istina koja se razlijeva u srcima, koja pobuđuje pobožnost i mijenja živote. Nije tada Isus Istina koju se ljubi, zbog koje se pjeva i zbog koje se pjevajući ide i u smrt, kako su to činili toliki mučenici prije, a čine to i danas.

Pjevanje kršćana

Ako je izraelski narod pjevao iz svega grla i slavio Gospodina zbog oslobođenja iz egipatskoga ropstva, koliko bismo tek mi trebali pjevati jer nas je sam Bog i čovjek, Isus Krist, oslobodio od ropstva grijeha i smrti te nam darovao vječni život, udioništvo u samoj božanskoj naravi. Kako ne pjevati pjesmu ljubavi spram tako velike pjesme ljubavi koju je Isus, naš Spasitelj, pokazao tako što je postao čovjekom, tako što nam je služio, što je patio, umro i uskrsnuo radi nas! Dakako, dokle god smo u ovoj dolini suza, u ovom životu umirućih, još ne možemo pjevati raspjevano kako to čini Crkva na nebesima koju nam opisuje sv. Ivan u Otkrivenju,

gdje anđeli i sveti kliču, pjevaju, hvale i slave Gospodina: »Pjevaju pjesmu Moj-sija, sluge Božjega, i pjesmu Jaganjčevu: Velika su i čudesna djela tvoja, Gospo-dine, Bože, Svevladaru!« (Otk 15,3) Zato će i sv. Augustin reći da u ovom životu još i recitiramo i pjevamo: recitiramo Božje riječi jer smo još u žalosti, uzdi-šemo i vapimo za vječnom domovinom; pjevamo Božje riječi, jer se već u našim srcima razlijeva pjesma vječne domo-vine. Iz svega rečenoga slijedi kakvo je pjevanje u Crkvi jedino dopušteno, a to je pjevanje ljubavi, ljubavi koja je razli-vena u srcima našim po Duhu Svetom i koja je odgovor na pjesmu ljubavi Isusa Krista, a po njemu na pjesmu Presve-toga Trojstva i svih svetih. Zato tekst, ali i boja, ton glasa treba biti boja glasa Isusa Krista. Jer, kršćani se prepoznaju i po boji i po tonu glasa. Netko ima takvu boju i frekvenciju glasa da sve zveči i ječi oko njega, para uši drugima svojim napadnim glasom. Zašto? Jer mu glas nije usklađen s pjesmom ljubavi Isusa Krista. Mnogi su teolozi nastojali opisati istinsko pjevanje u Crkvi, a time i tekst pjesama, kao i boju glasa. Jedan od ponajboljih opisa pruža nam sv. Bernard iz Clairvauxa (*Epistula*

Francisco Ribalta,
Krist grli sv. Bernarda iz Clairvauxa,
1625.-1627.

398). Bernard dopušta, a i on je sam pisao himne za liturgiju, da se pišu i novi tekstovi i nove pjesme, ali one moraju uvijek od-
sati »crkvenom ozbiljnošću« (*gravitas ecclesiastica*) i trebaju više
»koristiti negoli biti ugodni« za slušatelje. Riječi novih liturgijskih
tekstova trebaju »sjajiti sigurnom istinom, u njima treba odjekivati
pravednost, poticati trebaju na poniznost, poučavati jednakost,
obasjavati svjetlom duh, oblikovati način življenja, razapinjati
poroke te davati stegu našim osjetilima«. Pjevanje pak treba izgledati
ovako: »Ispunjeno svečanom ozbiljnošću, ne smije odjekivati
u njemu razuzdanost, ali ne smije biti ni neotesano. Ono treba biti
milo (*suavis*), ali ne i gnjecavo (*levis*), da miluje uši, ali da tako
miluje uši da gane i srca. Pjevanje treba rastjerivati tugu, smirivati
srdžbu, ali da pritom ne uništava riječi (svetoga) teksta, nego da ih
oplođuje.« I zaključuje sv. Bernard da pjevanje može biti opasno
ako se udalji od »korisnosti značenja u tekstu te ako dajemo više
pozornosti glasovima, negoli onomu o čemu govori tekst« (*plus
vocibus quam rebus*). Sve što je ovdje sv. Bernard napisao zapravo
je u skladu s našim promišljanjem da pjevanje u Crkvi nije ništa
drugo doli pjevanje ljubavi. A istinska je ljubav ona u kojoj se više
ljubi Boga nego sebe samoga. Zato ona daje prednost Božjim, a
ne svojim riječima. Zato je ona mila, ali ne i gnjecava, svečana i
ozbiljna, nije ni razuzdana, ali nije ni neotesana. Kako na jednom
drugom mjestu piše sv. Bernard, »više vrijedi glas djela, negoli glas
usta«. Služeći se njegovim riječima, mogli bismo reći da više vri-
jedi pjevani glas, jer je to glas djela, glas ljubavi, negoli glas koji
ne pjeva. Zapravo, ako bolje razmislimo, kršćanin kad god govori,
pjeva, a pjeva jer ljubi. I to potvrđuje naše iskustvo. Kada susret-
neš istinsku pobožnu i svetu kršćansku dušu, ona kada govori i u
svakidašnjici, kao da pjeva. Ona kad i piše, njezine riječi pjevaju. U
svemu se dakle provlači neka nečujna pjesma, pjesma ljubavi. Te
duše stalno pjevuše, i duhom i tijelom, pjesma ispunja dubinu nji-
hove duše i njihova tijela.

Turist i pastir

Kao što sam već rekao, primjećujem da se danas u redovničkim i
župnim zajednicama sve manje pjeva, i u molitvi časoslova i u litur-
giji. Zapravo, općenito gledajući, sve se manje pjeva. A ne treba to
ni čuditi jer, gdje se više ne vjeruje u Boga, tu prestaje i pjesma. I
tada se događa jedna čudna, za Crkvu vrlo pogubna pojava. *Knjiga
Otkrivenja* kazuje nam da se u nebeskom Jeruzalemu ne će više
čuti »glas citraša i pjevača i svirača i trubljača« (18,22). Radi se
glazbi, o pjesmama ovoga svijeta, odnosno o osobama koje su
zaljubljene u ovaj svijet. Čovjek ovoga svijeta traži takvu glazbu,
takvo pjevanje koje će mu ovaj svijet činiti što ugodnijim, kako bi
se on sam u sebi osjećao ugodnijim. Da se poslužimo riječima sv.
Bernarda, on ne želi glazbu, pjevanje koje će biti »korisno«, nego
koje će »ugađati«. »Korisna« je pak ona glazba, ono pjevanje koje

*Pjevanje pak treba izgledati ovako:
»Ispunjeno svečanom ozbiljnošću, ne smije odjekivati u njemu razuzdanost, ali ne smije biti ni neotesano. Ono treba biti milo (suavis), ali ne i gnjecavo (levis), da miluje uši, ali da tako miluje uši da gane i srca. Pjevanje treba rastjerivati tugu, smirivati srdžbu, ali da pritom ne uništava riječi (svetoga) teksta, nego da ih oplođuje.«*

Bog se u Isusu Kristu objavio kao Bog pjesme ljubavi, ali kao Bog koji ima uho ljubavi. I zato kršćanin pjeva snažnije i radosnije od svih vjernika u drugim religijama, jer nigdje Bog nije zapjevao tako veliku ljubav kao u Isusu Kristu, ali nigdje on i nema takvo uho ljubavi koje se raduje našoj pjesmi. Nažalost, moderni zapadni čovjek, koji više ne vjeruje u Boga, potpuno je pervertirao svetu glazbu, pa čak i onu tzv. klasičnu, ozbiljnu glazbu te u njoj više ne traži božansko, nego samo i jedino uživanje.

čovjeka izvlači iz njega samoga, izdiže ga iznad njega i dovodi ga do Boga te ga tako uči ljubiti. Treba napomenuti da je jedan od razloga pojave crkvene, a potom i sekularne glazbe – koju u tom opsegu ne možemo susreti ni u jednoj religiji i ni u jednoj kulturi – plod kršćanske vjere u Isusa Krista, Boga i čovjeka. Bog se u Isusu Kristu objavio kao Bog pjesme ljubavi, ali kao Bog koji ima uho ljubavi. I zato kršćanin pjeva snažnije i radosnije od svih vjernika u drugim religijama, jer nigdje Bog nije zapjevao tako veliku ljubav kao u Isusu Kristu, ali nigdje on i nema takvo uho ljubavi koje se raduje našoj pjesmi. Nažalost, moderni zapadni čovjek, koji više ne vjeruje u Boga, potpuno je pervertirao svetu glazbu, pa čak i onu tzv. klasičnu, ozbiljnu glazbu te u njoj više ne traži božansko, nego samo i jedino uživanje. To se uživanje naziva estetskim uživanjem, ali se ono bitno ne razlikuje od drugoga uživanja, od uživanja u hrani, piću, spolnosti. Taj moderni čovjek, čovjek bez vjere u Boga, posjećuje crkve, čuva njihovo »kulturno dobro«, sluša crkvenu i drugu glazbu, ali sve samo kako bi mu sve to pružalo estetski užitek ili pak financijsku korist (turizam). Zato se danas crkve i u nas prazne vjernicima, a pune sve više turistima, sve manje odjekuju pohvale Bogu, a sve se više hvali čovjekov užitek. Otuzno je gledati da se u Hrvatskoj počinje događati ono što se već događa u Europi: ne samo crkve, nego se i samostani (klaustri) pretvaraju u koncertne dvorane, u pozornicu za kulturno-estetska zbivanja. Pritom, naivni svećenici, redovnici i redovnice, ponosni što otvaraju vrata svojih starih crkava i samostana, misle da će time privući vjernike. Ne shvaćaju da ti ljudi dolaze u crkvu i samostane zbog uživanja, oni samo traže estetski užitek, čak i u ozbiljnoj glazbi, a kamoli u onim glazbama koje nemaju veze s pjesmom ljubavi o kojoj smo ovdje nešto napisali. Zato za takve crkve i samostane i danas vrijede riječi proroka Amosa: »Uklonite od mene dreku svojih pjesama, ne ću da slušam zvukove vaših harfi.« (5,23) Da ne spominjem kako se takvim koncertiranjem zagađuje i razara duh same građevine crkve i samostana, a kamoli tek duh redovničkih i župnih zajednica. Zapadnjak bez Boga gladan je uživanja, gladan je egzotične povijesti, egzotičnih građevina, zbivanja, pa i egzotične glazbe, sve kako bi što više uživao u sebi i jačao svoj ego. Time ne želim reći da biskupi, župnici, redovnici trebaju potpuno zatvoriti vrata crkava i samostana (klaustara) za koncerte ozbiljne i druge glazbe, jer se i ta zbivanja mogu iskoristiti da se u to »nezgodno« vrijeme navijesti Božja riječ (pozdravna riječ u crkvi, samostanu, klaustri itd.). Ipak, osobno sve više sumnjam u to i mislim da bi se radije, osobito sada, ljeti, trebalo više zatvarati nego otvarati crkve i samostane za koncerte i druga razna kulturalna zbivanja (predstavljanje knjiga, simpozija). Jer, ponavljam, zapadnjak je pohlepan za uživanjem. I tu se pohlepu treba zaustaviti, tako što će se crkve i samostani otvarati samo za navještaj Božje riječi, za molitvu i klanjanje. U suprotnom ćemo crkve, samostane i klaustre, osobito u vremenu

turizma, pretvoriti u estetsko-hedonističke špilje razbojničke. Sveto pismo takav pristup glazbi uspoređuje s bludom. Jer, blud nije ništa drugo nego »estetsko« uživanje u sebi: »Ne raduj se, Izraele, ne kliči k'o drugi narodi; bludu se oda.« (Hoš 9,1)

I da se još vratimo našoj pobožnoj redovnici, koju je pjesma psalama obratila. Mogli bismo reći da su riječi Pisma bez pjesme kao žena bez odjeće, kao lijepa žena bez naušnica i bez nakita. Kao što obnažena ne smije nikamo otići i ne može nikoga privući, i kao što žena bez naušnica i nakita odiše neženstvenošću, tako i Božja riječ bez pjesme ne privlači, postaje beživotna, mrtva, »neženstvena«. Jer, takva ne samo da nema ugodan glas, osmijeh, nego nema nikakva glasa. Rekla mi je još naša pobožna redovnica da se prisjetila svojega pjevanja u djetinjstvu, dok je po brdima Dalmatinske zagore čuvala ovce. I počela je tako pjevati psalme kao nekoć što je pjevala, dok je čuvala ovce. I s pravom se toga prisjetila, jer je zapravo u čuvanju ovaca i izvorište pjevanja i glazbe. Prvi su pjevači, glazbenici bili pastiri: »Ada rodi Jabala, koji je postao praocem onih što pod šatorima žive sa stokom. Brat mu bijaše Jubal. On je praotac svih koji sviraju na liru i sviralu.« (Post 4,20-21) I kralj David, autor psalama, bio je pastir i pjevač, a naš Spasitelj, božanski Pjevač, Dobri Pastir. Da, istinsko pjevanje ima u sebi to nešto pastirsko: pastiri čuvaju »bližnjega«, ovce, osjećaju miris i podatnost trave i bilja koje hrani njihove ovce te iznad sebe imaju nebo, Boga koji hrani i njih, i ovce, i sve postojeće. Pastiri zato ne uživaju u sebi, oni dobro čuju jednu nečujnu, ali tako glasnu glazbu koja kazuje: »Nebesa slavu Božju kazuju... Nije to ni riječ, a ni govor nije, nije ni glas što se može čuti, al' po svojoj zemlji razliježe se jeka, riječi sve do nakraj svijeta sežu.« (Ps 19, 1-5) I ne zaboravimo da pastiri pjevaju i noću. A kako i mi, kršćani, da ne zapjevamo noću, kad je noću Gospodin izveo narod iz Egipta, kad nas je noću oslobodio od ropstva grijeha, kada je u svetoj noći uskrsnuo od mrtvih i darovao nam vječni život. Zato, kada padne noć, nemojmo ići na počinak ako barem malo ne zapjevamo ili barem potihom zapjevušimo pjesmu Gospodinu. Jer, nama »noć sjaji kao dan i tama kao svjetlost« (Ps 119,12). *Cantare amantis est.* ■

Gerard van Honthorst,
Kralj David svira harfu, 1622.

De concentibus in ecclesiis

O koncertima u crkvama

KONGREGACIJA ZA BOGOŠTOVLJE I DISCIPLINU SAKRAMENATA

I. GLAZBA U CRKVAMA IZVAN LITURGIJSKIH SLAVLJA

1. Zanimanje za glazbu jedno je od očitovaljanja suvremene kulture. Lakoća slušanja klasičnih djela kod kuće, putem radija, ploča, kazeta, televizije, ne samo da nije umanjila zadovoljstvo slušanja koncerata uživo, nego ga je zapravo povećala. To je pozitivna pojava, jer glazba i pjevanje doprinose duhovnom uzdizanju.

Sve veći broj koncerata u novije vrijeme, u nekim zemljama, doveo je do čestog korištenja crkava za njihovu izvedbu. Razlozi za to su različiti: potreba za odgovarajućim prostorom, koji nije lako pronaći; akustični razlozi, jer crkve općenito zadovoljavaju uvjete; estetski razlozi, jer se želi da koncert bude izveden u lijepom prostoru; razlozi prikladnosti, da se izvedenim kompozicijama povrati njihov naravni ambijent; također, čisto praktični razlozi, posebno za koncerte na orguljama, jer orgulje postoje u gotovo svakoj crkvi.

2. Istovremeno s tim kulturnim razvojem, u Crkvi se dogodila nova situacija. »Scholæ cantorum« često nisu imale priliku izvoditi svoj uobičajeni repertoar višeglasne sakralne glazbe unutar liturgijskog slavlja.

Zbog toga se ta sakralna glazba počela izvoditi u crkvi u obliku koncerta. Isto se

Orgulje u varaždinskoj katedrali, 1747., (obnovljene 1998.)

dogodilo i s gregorijanskim pjevanjem, koje je postalo dio koncertnih programa u crkvi i izvan nje.

Drugu važnu činjenicu čini inicijativa »koncerata duhovne glazbe«: to su »duhovni koncerti« jer se glazba koja se na njima izvodi može smatrati religioznom zbog tema koje se u njima obrađuju i tekstova tih melodija, kao i zbog prostora gdje se takva glazba izvodi.

Oni mogu u nekim slučajevima uključivati i čitanja (biblijska), molitvu i šutnju. Zbog toga se mogu usporediti s »pobožnim vježbama«.

3. Činjenica da se koncerti sve više izvode u crkvama, postavlja pred župnike i rektore brojna pitanja koja traže odgovor. Ako opće otvaranje crkava za sve vrste koncerata izaziva reakcije i neodobravanja mnogih vjernika, čak i neselektivno odbijanje riskira da bude shvaćeno ili loše primljeno od strane organizatora koncerata, glazbenika i pjevača.

Prije svega važno je ukazati na sam smisao crkava i njihovu svrhu. Iz tog razloga Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata smatra prikladnim predložiti biskupskim konferencijama, a prema njihovoj nadležnosti i nacionalnim komisijama za liturgiju i svetu glazbu, neke elemente promišljanja i tumačenja kanonskih normi glede uporabe različitih glazbenih žanrova u crkvama: glazba i pjevanje za liturgiju, glazba religioznog nadahnuća, nereligiozna glazba.

4. Potrebno je u suvremenom kontekstu ponovno pročitati već objavljene dokumente, posebice Konstituciju o svetoj liturgiji *Sacrosanctum Concilium*, Uputu *Musicam sacram* od 5. ožujka 1967., Uputu *Liturgicæ instaurationes* od 5. rujna 1970.; osim toga treba imati na umu kanone 1210, 1213 i 1222 Zakonika kanonskoga prava.

U ovom će se pismu prije svega govoriti o glazbenim izvedbama izvan liturgijskih slavlja.

Na taj način Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata želi pomoći pojedinim biskupima u donošenju valjanih pastoralnih odluka, uzimajući u obzir njihove društveno-kulturne okolnosti.

II. ELEMENTI ZA PROMIŠLJANJE

Narav i svrha crkava

5. Prema tradiciji koju objašnjava Obred posvete crkve i oltara, crkve su prije svega mjesta gdje se okuplja Božji narod. Taj narod

»sabrani u jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga je Crkva, Božji hram sazidan živim kamenjem, u kojem se klanja Ocu u Duhu i Istini. S pravom se od davnina naziv »crkva« proteže na zgradu u kojoj se okuplja kršćanska zajednica da bi čula riječ Božju, zajedno molila, primala sakramente, slavila euharistiju i klanjala joj se kao trajnom sakramentu« (usp. *Red posvete crkve i oltara*, I, 1).

Crkve, iz tog razloga, jednostavno se ne mogu smatrati »javnim« mjestima, dostupnima za okupljanja bilo koje vrste. Crkve su sveta mjesta, to jest posvetom i blagoslovom trajno »odvojena« za štovanje Boga.

Kao vidljive građevine, crkve su znakovi Crkve hodočasnice na zemlji; slike su to koje navještaju nebeski Jeruzalem; mjesta gdje se već ovdje na zemlji ostvaruje otajstvo zajedništva Boga i čovjeka. Bilo u gradu ili na selu, Crkva uvijek ostaje Božja kuća, znak njegovog prebivališta među ljudima. Kao takvo, ono ostaje sveto mjesto, čak i kad nema liturgijskog slavlja.

U društvu uznemirenosti i buke, osobito u velikim gradovima, crkve su također prikladna mjesta gdje čovjek u tišini i molitvi može pronaći duševni mir ili svjetlo vjere.

To će biti moguće samo ako crkve sačuvaju svoj identitet. Kad se crkve koriste u druge svrhe osim za vlastite, ugrožava se njihova značajka kao znaka kršćanskoga otajstva, s manje ili više ozbiljnim štetama za pedagogiju vjere i osjetljivost naroda Božjega, kako nas podsjeća Riječ Gospodnja: »Moja kuća je kuća molitve« (*Lk 19,46*).

Važnost sakralne glazbe

6. Sveta glazba, bilo vokalna ili instrumentalna, zaslužuje posebno pozitivno spominjanje. Pod ovim mislimo na »ono što je, sastavljeno za slavlje bogoslužja, obdareno svetošću i vrijednošću oblika«. (*MS 4a*). Crkva je smatra »blagom neprocjenjive vrijednosti, koja se ističe između ostalih izraza umjetnosti« te joj priznaje »služničku ulogu u Božjoj službi« (usp. *SC 112*); preporučuje da se »najvećom brižljivošću čuva i njeguje blago sakralne glazbe« (usp. *SC 114*).

Kada se tijekom liturgije izvodi sveta glazba, mora se pridržavati vlastitog ritma i modaliteta. To obvezuje, nerijetko, na ograničenje uporabe djela nastalih u vrijeme kada djelatno udi-oništvo vjernika nije bilo izvorom autentičnoga kršćanskog duha (usp. *SC 14*; Pio X., *Tra le sollecitudini*).

Ova promjena u izvedbi glazbenih djela slična je onoj koja se provodi za druga umjetnička ostvarenja na liturgijskom polju; na primjer, prezbiteriji su restrukturirani s predsjedateljskim mjestom, ambonom, oltarom »versus populum«. To nije značilo prezir prema prošlosti, već je za cilj imalo važniju svrhu: sudjelovanje zajednice.

Iako se neka glazbena djela koriste samo u ograničenoj mjeri u liturgijskim slavljinama, ona se ipak mogu izvoditi kao cjelina na koncertima crkvene glazbe izvan bogoslužja.

Orgulje

7. Upotreba orgulja danas je ograničena na nekoliko prilika tijekom liturgijskih slavlja. U prošlosti su orgulje nadomještale aktivno sudjelovanje vjernika i bile na pomoć onima koji su bili »nijemi i inertni promatrači« slavlja (Pio XI., *Divini cultus* 9).

Orgulje mogu pratiti i podržavati sveto pjevanje, bilo zajednice ili »scholæ« za vrijeme slavlja. Međutim, zvuk orgulja ne smije zaglušiti molitve i napjeve svećenika ili čitanja lektora, ili đakona.

Prema tradiciji, orgulje bi trebale 'šutjeti' u pokorničkim vremenima (korizma i Veliki tjedan), u došašću i u liturgiji za pokojne. Zvuk orgulja, u ovim okolnostima, dopušten je samo kao pratnja pjevanju. Bilo bi također dobro da se na orguljama duže svira za početak i kraj slavlja.

Iznimno je važno da u svim crkvama, a posebno u onim najpoznatijima, ne nedostaje kompetentnih glazbenika i kvalitetnih glazbala. Neka se vodi posebna briga o povijesnim orguljama, koje su vrijedne zbog svojih karakteristika.

III. PRAKTIČNE ODREDBE

8. Propis o upotrebi crkve određen je kanonom 1210 Zakonika kanonskoga prava: »U svetom mjestu neka se dopusti samo ono što služi vršenju ili promicanju bogoštovlja, pobožnosti i vjere, a zabranjuje se sve što nije u skladu sa svetošću mjesta. Ordinarij može za pojedinačni čin dopustiti i druge upotrebe koje ipak nisu protivne svetosti mjesta«.

Načelo da namjena crkve ne smije biti u suprotnosti sa svetošću mjesta određuje kriterij prema kojem se vrata crkve moraju otvoriti za koncert sakralne ili religiozne glazbe, a zatvoriti za bilo koju drugu vrstu glazbe. Najljepša simfonijska glazba, na primjer, nije sama po sebi religiozna. Ova kvalifikacija mora proizlaziti izričito iz izvorne namjene glazbenih komada ili pjesama te iz njihovog sadržaja. Nije legitimno u crkvi izvoditi glazbu koja nije religiozno nadahnuta i koja je bila skladana za izvođenje u određenim profanim kontekstima, bilo da je klasična ili suvremena, visoke umjetničke vrijednosti ili pak narodna. Na taj se način ne bi vodilo računa o svetom karakteru crkve niti o samom glazbenom djelu koje bi se izvodilo u okruženju koje mu ne odgovara. Crkvenoj vlasti pripada slobodno vršenje svojih ovlasti u svetim mjestima (usp. kan. 1213), a to znači i određivati upotrebu crkava kojom će se čuvati njihov sakralni karakter.

9. Sveta glazba, tj. glazba skladana za liturgiju, ali koja se zbog određenih razloga ne može izvoditi tijekom liturgijskog slavlja, i religiozna glazba, tj. glazba nadahnuta tekstem Svetoga pisma i liturgije, ili o Bogu, Djevici Mariji, svecima ili Crkvi, može imati svoje mjesto u crkvi, ali izvan liturgijskih slavlja. Zvuk orgulja i drugih vokalnih i instrumentalnih izvedbi, mogu »služiti ili poticati pobožnost ili vjeru«. Takve izvedbe su posebno prikladne:

- a) da pripreme na glavna liturgijska slavlja ili pak uvećaju svečanost izvan liturgijskih slavlja;
- b) da istaknu duh pojedinih liturgijskih vremenâ;
- c) da u crkvi stvore ozračje ljepote i meditacije, koje pomaže i potiče, čak i kod onih koji su daleko od Crkve, raspoloženje za prihvaćanje vrijednosti duha;
- d) da stvore ambijent koji navještaj Božje riječi čini lakšim i pristupačnijim: npr. susljedno čitanje Evanđelja;
- e) da održi živim blago crkvene glazbe koje se ne smije izgubiti: liturgijske skladbe i napjeve, koji se danas više ne mogu s lakoćom uključiti u liturgijska slavlja, kao i duhovnu glazbu, poput oratorija i kantate, koji nastavljaju davati duhovno obogaćenje;
- f) pomoći posjetiteljima crkve i turistima da bolje razumiju sakralni karakter crkve: npr. kroz orguljaške koncerte koji se održavaju u određeno vrijeme.

10. Kad organizatori predlažu koncert u crkvi, pripada ordinariju da dadne dozvolu »per modum actus« (usp. kan. 1210). To treba razumjeti u odnosu na prigodne koncerte. Stoga se isključuje skupno dopuštenje, npr. u okviru nekog festivala ili ciklusa koncerata.

Ako ordinarij smatra potrebnim, može prema kanonskom pravu u kan. 1222 § 2, odrediti da se crkva, koja se više ne koristi za bogoslužje, odredi kao »auditorium« za izvođenje svete ili religiozne glazbe, a također ondje dopustiti izvođenje i profane glazbe, pod uvjetom da je to u skladu sa svetošću mjesta.

U ovoj pastoralnoj zadaći ordinariju će savjetom pomagati Biskupijska komisija za liturgiju i svetu glazbu.

Kako bi se zaštitio sakralni karakter crkve, prilikom odobravanja koncerata treba se pridržavati sljedećih uvjeta, koje može odrediti mjesni ordinarij:

- a) Organizatori moraju pravodobno podnijeti zahtjev za korištenje crkve u pisanom obliku mjesnom ordinariju s naznakom datuma koncerta, vremena, programa koji sadrži djela i imena autora.

- b) Nakon što se od ordinarija dobije dopuštenje, župnici i rektori crkava moći će dopustiti upotrebu crkve zborovima i orkestrima koji budu imali gore naznačene uvjete.
- c) Ulaz u crkvu mora biti slobodan i besplatan.
- d) Izvođači i slušatelji moraju biti dolično odjeveni i ponašati se sukladno sakralnom obilježju crkve.
- e) Glazbenici i pjevači izbjegavat će zauzimanje prostora prezbiterija. Traži se najveće poštovanje prema oltaru, predsjedateljskom mjestu i ambonu.
- f) Presveti Sakrament neka se čuva, ako je moguće, u pokrajnjoj kapeli ili na drugom sigurnom i prikladnom mjestu (usp. kan. 938 § 4).
- g) Koncert će biti predstavljen i eventualno popraćen tumačenjima koja nisu samo umjetničke ili povijesne naravi, već koja pomažu boljem unutarnjem razumijevanju i sudjelovanju slušatelja.
- h) Organizator koncerta dužan je pismeno jamčiti odgovornost, pokriće troškova, nanovo uređenje objekta i naknadu eventualne štete.

11. Praktične odredbe koje prethode, imaju za cilj pomoći biskupima i rektorima crkava u njihovom pastoralnom nastojanju da uvijek čuvaju poseban karakter crkava namijenjenih slavlju, molitvi i šutnji. Stoga ove odredbe ne treba smatrati nedostatkom interesa za glazbenu umjetnost.

Blago svete glazbe ostaje svjedočanstvo kako kršćanska vjera može promicati ljudsku kulturu. Postavljajući na pravo mjesto vrijednost svete ili religiozne glazbe, kršćanski glazbenici i zaslužni članovi »scholæ cantorum« trebaju se osjetiti potaknuti da nastave tu tradiciju i da je očuvaju živom na službu vjere kako je to izrekao Drugi vatikanski koncil u svojoj poruci umjetnicima: »Ne odbijajte da svoj talent stavite u službu božanske istine. Svijet u kojem živimo ima potrebu za ljepotom da ne bi upao u očajanje. Ljepota kao i istina stavlja radost u srca ljudi. A to se događa zahvaljujući vašim rukama« (usp. Drugi vatikanski koncil, *Poruka umjetnicima*, 8. prosinca 1965.).

U Rimu, 5. studenoga 1987.

✠ *Paul Augustin kard. Mayer, prefekt*

✠ *Virgidio Noè, tajnik*

(prijevod: M. Kopjar)

»Moja je kuća, kuća molitve« (Lk 19, 46)

MIROSLAV MARTINJAK

U Bibliji je sveto izraženo u konkretnim događajima, u povijesnim Božjim zahvatima, u planu spasenja, a hebrejski pojam svetoga (qadosh) ima u korijenu riječi odvojen, što znači drugačiji od svijeta. Relativizacija pojmova sveto-profano dovodi onda i do svih problema koje danas imamo u shvaćanju kakva bi se glazba mogla izvoditi po crkvama, a kakva ne. Ako nema razlike između svetog crkvenog prostora i svjetovnog prostora onda je sve dopušteno, onda nema problema što izvodimo, a čini se da je danas sve više prisutno takvo shvaćanje.

Koncerti u crkvama

Ova tema često se nameće u vremenima poslije Drugog vatikanskog koncila i to s razlogom. Naime do tada je latinski jezik bio službeni jezik katoličke Crkve u liturgiji, međutim odlukom Koncila i narodni jezici počeli su se upotrebljavati u liturgijskom slavlju. Samim time veliki dio glazbene baštine iz područja sakralne glazbe postaje nekom vrstom muzejske vrijednosti. Nije bilo upitno da se latinski repertorij, od vokalih, vokalno-instrumentalnih i drugih vrst glazbenih oblika sakralne glazbe i dalje može povremeno izvoditi i u liturgiji, a napose na duhovnim koncertima. Međutim, problemi su počeli kad su neki akteri forsirali da se i glazbena djela sa svjetovnom tematikom izvode u crkvenim prostorima jer su ti prostori prikladni radi posebne intimnosti, posebne jeke ili posebnog ugođaja. Razlog svemu tome ima svoje počelo u sporoj, ali sveprisutnoj desakralizaciji svetoga prostora. Taj proces započeo je već u od 17. st. i traje još danas i sve je agresivniji. On nije utjecao samo na uvođenje raznovrsnih svjetovnih koncerata u crkve, katedrale i bazilike, već i na izvođenje neprikladnih skladbi u liturgijskim slavljinama. Dijalektika između *sacro-profano*, doduše uvijek je bila prisutna, ali danas je sve intenzivnija. Gubitak smisla za sakralno i kod mnogih crkvenih ljudi urodilo je mnogovrsnim problemima. Dovoljno je sjetiti se starijih generacija vjernika koji su bez razlike na status i naobrazbu oblačili posebno čuvana odjela za odlazak na liturgijska slavlja. Ponašanja u sakralnom, crkvenom prostoru izviralo je iz svijesti svakog vjernika da je ovdje nešto sveto, nešto posebno i da se tu treba drugačije ponašati nego u birtiji, kafiću ili pivnici. Po crkvama se nije brbljalo, dogovaralo i slično. Sve se to danas izgubilo i odnos prema svetom postaja prvo-rzredni problem i kod vjernika. Istina jest da se pojam *sacrum* u povijesti religija i filozofiji različito shvaćao. U povijesti religija taj pojam označava sve ono što čovjek štuje, od božanstva do svetih stvari, predmeta, prostora itd. U Bibliji je sveto izraženo u konkretnim događajima, u povijesnim Božjim zahvatima, u planu spasenja, a hebrejski pojam svetoga (*qadosh*) ima u korijenu riječi *odvojen*, što znači drugačiji od svijeta. Relativizacija pojmova sveto-profano dovodi onda i do svih problema koje danas imamo u shvaćanju kakva bi se glazba mogla izvoditi po crkvama, a kakva ne. Ako

Jean Baptiste de Champaigne,
Posljednja večera, 1678.

nema razlike između svetog crkvenog prostora i svjetovnog prostora onda je sve dopušteno, onda nema problema što izvodimo, a čini se da je danas sve više prisutno takvo shvaćanje.

Sveti papa Ivan Pavao II. govorio je o tim problemima i to na vrlo jasan način: »Posljednja večera govori o »svetom« u misi koje se aktualizira na razne načine. To ne dopušta nikakovu profanu imitaciju, a koja bi se mogla vrlo lako dogoditi. Upravo to treba imati uvijek na umu, posebno u naše vrijeme kad se želi izbrisati svaka razlika između sacrum i profanum. Postoji na nekim mjestima namjera desakralizacije svake stvari.« (V. DONELLA, *Musica sacra*, u: *Bollettino ceciliano*, 94 (1999), 11, 264). Na stotu obljetnicu AISC-a (*Associazione Italiana Santa Cecilia* – Međunarodno cecilijansko udruženje) 1980. godine pred tisućama hodočasnika pjevača na Trgu sv. Petra isti papa Ivan Pavao II. govori sljedeće: »Crkva je naglašavala i naglašava u svojim dokumentima 'sveto' primjenjujući i na glazbu namjenjenu za liturgiju. Ne može se reći da svaka glazba koja je ušla u liturgiju biva odmah i sveta. Glazba određena za liturgiju mora biti sveta po posebnim karakteristikama koje joj omogućavaju da postane integralni dio liturgije. Crkva, što se tiče svetih mjesta, predmeta, odjela zahtijeva da imaju odgovarajuću predispoziciju za sakramentalnu svrhovitost, utoliko više zahtijeva za glazbu koja je jedan od najviših epifanskih znakova

liturgijske svetosti.« (V. DONELLA, *Musica sacra*, u: *Bollettino ceciliano*, 94 (1999), 11, 264).

Iz ova dva citata vidljivo je da je spomenuti problem bio na srcu i crkvenoj hijerarhiji.

I *Zakonik kanonskog prava* koji je citirala Kongregacija u kanonu 1210 donosi sljedeće pravilo: »U svetom mjestu neka se dopusti samo ono što služi vršenju ili promicanju bogoštovlja, pobožnosti i vjere, a zabranjuje se sve što nije u skladu sa svetošću mjesta. Ordinarij pak može za pojedinačni čin dopustiti i druge upotrebe koje ipak nisu protivne svetosti mjesta.«

Da bi se problemi vezani za koncerate olakšali u pastoralnom djelovanju, Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata 1987. godine objavljuje dokument pod naslovom *O koncertima u crkvama (De concentibus in ecclesiis)*. Taj dokument doista je trebao olakšati tu problematiku svim upraviteljima katedrala, bazilika i crkva diljem svijeta glede davanja dozvola za održavanje koncerata. Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata želi im na ovaj način pomoći da donesu korisne pastoralne odluke pri čemu će imati na umu sociokulturalnu situaciju određenog ambijenta. Dokument prilazi problematici na objektivan način shvaćajući da je glazba važna pojava u svakoj civilizaciji. Ljudi ju žele slušati i u crkvama kako bi pomoću nje uzdizali svoj duh.

Pieter Brueghel stariji,
Krist tjera trgovce iz hrama, 1569.

Kongregacija naglašava da od starine riječ »crkva« ne označava samo živu zajednicu već je proširena i na zgradu u kojoj se okupljaju vjernici da bi slušali riječ Božju, molili i primali sakramente. Iz toga proizlazi da se crkva kao zgrada ne može smatrati kao javno mjesto za bilo kakve skupove. Ona je sveto mjesto koje je blagoslovom i posvetom odijeljeno, i to trajno, za kult Bogu. U dokumentu je naglašeno da ako se crkve upotrebljavaju u svrhe koje im nisu vlastite, dolazi do opasnosti desakralizacije, a to šteti pedagogiji vjere i senzibilitetu Božjeg naroda i može postati sablazan. Citirana je biblijska rečenica: »Moja je kuća, kuća molitve (Lk 19,46)«. Kongregacija naglašava ono što je i Drugi vatikanski koncil naglasio: sva povijesna sakralna glazba koja je nastala u okviru obreda i za obred »blago je neprocjenljive vrijednosti« istaknuto između ostalih izraza umjetnosti i ima ministerijalnu ulogu u svetoj službi (SC 114). Kongregacija je svjesna da sva sakralna glazba koja je nekada bila i liturgijska ne može u potpunosti naći svoju primjenu u današnjoj liturgiji koja ima u naše vrijeme svoj ritam i modalitet koji se prilagođuje današnjem tempu života. Upravo povijesna sakralna glazba, koja ponekad radi svoje dužine nije prikladna za obred, ima svoje mjesto u koncertnim izvođenjima i tu je ona i u zadaći misijskog djelovanja i dodiruje i one koji nisu praktični vjernici i obasjava im put do Krista.

U dokumentu kongregacije istaknuto je načelo da upotreba crkve ne smije biti protivna svetosti mjesta i prema tome istaknut je kriterij po kojem se vrata crkve mogu otvoriti koncertu svete ili religiozne glazbe, ali i zatvoriti svakoj drugoj vrsti glazbe. Dokument posebno ističe sljedeće: »Najljepša simfonijska glazba, na primjer, nije sama po sebi religiozna. Ova kvalifikacija mora proizlaziti izričito iz izvorne namjene glazbenih komada ili pjesama te iz njihovog sadržaja. Nije legitimno u crkvi izvoditi glazbu koja nije religiozno nadahnuta i koja je bila skladana za izvođenje u određenim profanim kontekstima, bilo da je klasična ili suvremena, visoke umjetničke vrijednosti ili pak narodna. Na taj se način ne bi vodilo računa o svetom karakteru crkve niti o samom glazbenom djelu koje bi se izvodilo u okruženju koje mu ne odgovara.«

U 10. točki dokumenta Kongregacija donosi proceduru dobivanja dozvole za koncerte. Ono što treba istaknuti jest da za svaki koncert treba dati dozvolu Ordinarij i to per *modum actus* (kan. 1210). zato se isključuje skupno dopuštanje koncerata u okviru nekog festivala ili ciklusa koncerata. (kan. 1210).

Ordinarij može prema dokumentu kongregacije, ako smatra potrebnim, u okolnostima predviđenim *Zakonikom kanonskog prava*, kan. 1222 § 2, odrediti neku crkvu, koja se više ne upotrebljava za bogoštovlje, kao »auditorium« za izvođenje svete ili religiozne glazbe, a također ondje dopustiti izvođenje i profane glazbe, pod uvjetom da je to u skladu sa svetošću mjesta.

Kongregacija je svjesna da sva sakralna glazba koja je nekada bila i liturgijska ne može u potpunosti naći svoju primjenu u današnjoj liturgiji koja ima u naše vrijeme svoj ritam i modalitet koji se prilagođuje današnjem tempu života. Upravo povijesna sakralna glazba, koja ponekad radi svoje dužine nije prikladna za obred, ima svoje mjesto u koncertnim izvođenjima i tu je ona i u zadaći misijskog djelovanja i dodiruje i one koji nisu praktični vjernici i obasjava im put do Krista.

Pogled prema prezbitteriju bazilike
Uznesenja Blažene Djevice Marije,
Seckau, (Austrija)

*Glazbenici i pjevači izbjegavati će
zauzimanje prostora prezbitterija*

U posljednjem dijelu dokumenta date su konkretne upute i uvjeti za davanje dozvole za koncerte.

Na kraju dokumenta potiče se umjetnike, glazbenike, skladatelje, prema riječima Drugog vatikanskog koncila: »Ne odbijajte da svoj talent stavite u službu božanske istine. Svijet u kojem živimo ima potrebu za ljepotom da ne bi upao u očajanje. Ljepota kao i istina stavlja radost u srca ljudi. A to se događa zahvaljujući vašim rukama« (usp. Drugi vatikanski koncil, *Poruka umjetnicima*, 8. prosinca 1965.).

Cijeli dokument Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata jest jasan i dosta konkretan. Međutim tu se pretpostavlja da biskupije diljem svijeta imaju određena tijela, odbore koji bi rješavali takve molbe predlagateljima koncerata, odnosno svećenicima, upraviteljima crkava, katedrala i bazilika. Nažalost, mnoge biskupije takvih tijela nemaju i onda se događa da se ne šalju ni molbe za odobravanje koncerata, već svaki upravitelj, župnik, gvardijan i slično daje dozvolu na svoju ruku što je protivno dokumentu.

Čini se da ozbiljnost ove problematike nije tako važna pa se šutke propušta *oves et boves* u sakralne prostore, a što više to uzima maha to će biti teže boriti se protiv toga, kao je danas već očito. Mnogi nemaju snage reći »ne« nekom neprikladnom repertoriju za koncert, a kad se jednom dopusti onda kasnije po nekoj analogiji ide sve dalje i dalje i crkve se pretvaraju u koncertne dvorane što je protivno uputama i zahtjevima Kongregacije. Da bi se stvari počele ispravljati prvo sve naše biskupije i nadbiskupije trebaju osnovati odbore za svetu glazbu koji bi bili kompetentni i stručni i koji bi bili od velike pomoći mjesnom ordinariju u rješavanju molbi za koncerte. Bez toga naše crkve bit će ugrožene od profanizacije nedoličnom i neprikladnom glazbom za taj prostor, a samim time ruši se dostojanstvo Božjega hrama. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

LIPANJ

11 N DESETA NEDJELJA KROZ GODINU

12 P Svagdan: 2Kor 1,1-7; Ps 34,2-9; Mt 5,1-12

13 U **Sv. Antun Padovanski, prezbiter i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: 2Kor 1,18-22; Ps 119,129-133.135; Mt 5,13-16

14 S Svagdan: 2Kor 3,4-11; Ps 99,5-9; Mt 5,17-19

15 Č Svagdan: 2Kor 3,15 – 4,1,3-6; Ps 85,9ab-14; Mt 5,20-26

16 P PRESVETO SRCE ISUSOVO, svetkovina

17 S **Bezgrješno srce Blažene Djevice Marije, spomendan;** vl.: Iz 61,9-11; Otp. pj.: 1Sam 2,1,4-8; Lk 2,41-51

18 N JEDANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

19 P Svagdan; ili: Sv. Romuald, opat:

2Kor 6,1-10; Ps 98,1-4; Mt 5,38-42

20 U Svagdan: 2Kor 8,1-9; Ps 146,5-8; Mt 5,43-48

21 S **Sv. Alojzije Gonzaga, redovnik, spomendan;** od dana: 2Kor 9,6-11; Ps 112,1-4,9; Mt 6,1-6.16-18

22 Č Svagdan; ili: Sv. Paulin Nolanski; ili: Sv. Ivan Fisher i Toma More: 2Kor 11,1-11; Ps 111,1-4,7-8; Mt 6,7-15

23 P Svagdan: 2Kor 11,18.21b-30; Ps 34,2-7; Mt 6,19-23

24 S ROĐENJE SV. IVANA KRSTITELJA, svetkovina

Iz 49,1-6; Ps 139,1-3.13-15; Dj 13,22-26; Lk 1,57-66.80

25 N DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

26 P Svagdan; Post 12,1-9; Ps 33,12-13.18-20.22; Mt 7,1-5

27 U Svagdan; ili: Sv. Ćiril Aleksandrijski, biskup i crkveni naučitelj: Post 13,2,5-18; Ps 15,2-5; Mt 7,6.12-14

28 S **Sv. Irenej, biskup i mučenik, spomendan;** od dana: Post 15,1-12.17-18; Ps 105,1-4.6-9; Mt 7,15-20

29 Č SV. PETAR I PAVAO, apostoli, svetkovina

Dj 12,1-11; Ps 34,2-9; 2Tim 4,6-8.17-18; Mt 16,13-19

30 P Svagdan; ili: Prvomučenci Svete Rimske Crkve: Post 17,1,9-10.15-22; Ps 128,1-5; Mt 8,1-4

SRPANJ

1 S Svagdan: Post 18,1-15; Otpj. pj.: Lk 1,46-50.53-55; Mt 8,5-17

2 N TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

3 P **SV. TOMA APOSTOL, blagdan:** vl.: Ef 2,19-22; Ps 117,1-2; Iv 20,24-29

4 U Svagdan; ili: Sv. Elizabeta Portugalska: Post 19,15-29; Ps 26,2-3.9-12; Mt 8,23-27

5 S **SV. ĆIRIL I METOD, zaštitnici Europe, blagdan:** vl.: Dj 13,46-49; Ps 117,1-2; Lk 10,1-9

6 Č Svagdan; ili: Sv. Marija Goretti, djevica i mučenica Post 22,1-19; Ps 116,1-6.8-9; Mt 9,1-8

7 P Svagdan: Post 23,1-4,19; 24,1-8,62-67; Ps 106,1-5; Mt 9,9-13

8 S Svagdan: Post 27,1-5.15-29; Ps 135,1-6; Mt 9,14-17

Deseta nedjelja kroz godinu

11. lipnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Gospodin mi je svjetlost i spasenje: koga da se bojim? Gospodin je štit života moga: pred kime da strepim? Protivnici moji i dušmani posrću i padaju. (Ps 27,1-2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, sve što je dobro od tebe dolazi. Udijeli nam dar svoga Duha, da mislimo što je pravo i to u djelo provedemo. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, usavrši naše služenje, da ovaj prinos bude tebe dostojan a nama uveća ljubav, po Kristu, Gospodinu našem.

PRIČESNA PJESMA

Gospodine, utvrdo moja, spase moj, izbavitelju moj, Bože, pomoći moja. (Ps 18,3)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, po ljekovitim otajstvima koja smo primili daj da ozdravimo od svoje zloće i hodimo putem pravednosti, po Kristu, Gospodinu našem.

Prvo čitanje Hoš 6,3-6

Ljubav mi je mila, ne žrtve.

Čitanje Knjige proroka Hošee
 »Težimo da upoznamo Gospodina: ko zora pouzdan mu dolazak. On će nam doći poput dažda jesenskog, poput kiše proljetne što natapa zemlju.«
 »Što za tebe mogu učiniti, Efrajime? Što za tebe mogu učiniti, Judo? Ko oblak jutarnji ljubav je vaša, ko rana rosa koje nestaje. Zato sam ih preko prorokâ sjekao i ubijao riječima usta svojih; al sud će tvoj izaći ko svjetlost. Jer ljubav mi je mila, ne žrtva, poznavanje Boga, ne paljenice.«
 Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 50,1.8.12-15

Otpjev: Onomu koji hodi stazama pravim pokazat ću spasenje Božje.

Bog nad bogovima, Gospodin, govori i zove zemlju od izlaza sunčeva do zalaza.
 »Ne korim te zbog žrtava tvojih – paljenice su tvoje svagda preda mnom.«
 »Kad bih ogladnio, ne bih ti rekao jer moja je zemlja i sve što je ispunja. Zar da ja jedem meso bikova ili da pijem krv jaraca?«
 »Prinesi Bogu žrtvu zahvalnu, ispuni Višnjemu zavjete svoje! I zazovi me u dan tjeskobe: oslobodit ću te, a ti ćeš me slaviti.«

Drugo čitanje Rim 4,18-25

Vjerom se ojačao davši slavu Bogu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima
 Braćo! U nadi protiv svake nade povjerova Abraham da postane ocem naroda mnogih po onom što je rečeno: Toliko će biti tvoje potomstvo. Nepokolebljivom vjerom promotri on tijelo svoje već obamrlo – bilo mu je blizu sto godina – i obamrlost krîla Sarina. Ali pred Božjim obećanjem nije nevjeran dvoumio, nego se vjerom

Michelangelo Merisi da Caravaggio,
Pozivanje svetog Mateja, 1599.–1600.

ojačao davši slavu Bogu, posve uvjeren da on može učiniti što je obećao. Zato mu se i uračuna u pravednost.

Ali nije samo za nj napisano: »Uračuna mu se«, nego i za nas kojima se ima uračunati, nama što vjerujemo u Onoga koji od mrtvih uskrisi Isusa, Gospodina našega, koji je predan za opačine naše i uskrišen radi našeg opravdanja.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Lk 4,18

Gospodin me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje.

Evanđelje Mt 9,9-13

Ne dođoh zvati pravednike, nego grešnike.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Isus, prolazeći, ugleda čovjeka zvanog Matej gdje sjedi u carinarnici. I kaže mu: »Pođi za mnom!« On usta i pođe za njim.

Dok je Isus bio u kući za stolom, gle, mnogi carinici i grešnici dođoše za stol s njime i njegovim učenicima. Vidjevši to, farizeji stanu govoriti:

»Zašto vaš učitelj jede s carinicima i grešnicima?«

A on, čuvši to, reče: »Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima. Hajdete i proučite što znači:

Milosrđe mi je milo, a ne žrtva.

Ta ne dođoh zvati pravednike, nego grešnike.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	227	O silni, jaki Bože
ili	216	Krist nam je ljubav i život
Otpjevni psalam:	(ŽV 6/2005)	Onomu koji hodi stazama pravim
Prinosna:	267	Mir svoj, o Bože
ili	232	Gospode, primi
Pričesna:	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	260	O da bude radost
	102	Evo dolazim, Gospodine
Završna:	175	O Srce, Sina Božjega

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, s pouzdanjem se utecimo milosrdnom Ocu koji od nas ne traži velike žrtve, već istinsko pouzdanje u njegovu neizmjernu ljubav:

1. Abrahamova je čvrsta vjera urodila stotrukim plodovima. Daj da vjera svete katoličke Crkve bude kadra mijenjati lice svijeta u skladu s Kristovim naukom, molimo te.
2. Prihvaćajući Kristov poziv, Matej je izabrao promjenu za vječnost. Sve koji ovih dana primaju sakrament svećeništva, učvrsti u vjeri i učini njihov izbor plodonosnim za vječnost, molimo te.
3. Krist je došao da liječi duše grešnikâ, kao što su i liječnici potrebni bolesnima. Svima zaposlenima u zdravstvu podari suosjećanje i pažnju u brizi za bolesne i nemoćne, molimo te.
4. Svakome od nas pružaj ruku spasenja po vjeri u tvoga Sina. Daj da se ne opiremo tvome milosrđu, već čvrsto prionemo uz Kristov nauk, molimo te.
5. Iako po naravi grešni, naši su se pokojni trudili živjeti pravedno. Iskaži im svoje neizmerno milosrđe te ih uvedi u vječnost, molimo te.

Oče milosrdni, usliši ove naše molitve koje smo ti uputili te nas ispuni živom vjerom, kakvom ti je nekad Abraham služio, da možemo spoznati bolest grijeha i oduprijeti se svakoj tami, čvrsto vjerujući u tvoju ljubav i milosrđe. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Kako Božja ljubav može biti strastvena?

Slušajući liturgiju riječi, došao sam do zaključka kako je današnja Božja riječ prepuna strastvenih naglasaka.

Ljubav koja napaja

Razgovor između proroka Hošee i Gospodina prepun je strpljive ljubavi dok pita: »Što za tebe mogu učiniti, Efrajime? Što za tebe mogu učiniti, Judo?« (Hoš 6,4a). Ovdje se očituje kvaliteta nedosljedne, neizvjesne, nevjerne ljubavi koju Bog ne može prihvatiti. On jednostavno želi ljubav, a ne žrtvu: želi odnos s narodom, želi naš život, a ne stvari. Hošeiina stranica traži od nas da potvrdimo našu ljubav prema Bogu, Onome koji se otkriva kao otac, brat, prijatelj i koji traži da ga prihvatimo u našim životima. Gospodin želi našu ljubav. Neopisiva je strast Boga koji je toliko ljubio svoj narod, dok su još bili grešnici, da je darovao svoga Sina kao otkupninu za sve. To je ljubav o kojoj govori Hošea: ljubav koja je neshvatljivo uporna i može biti i razočarana, ali nikad ne prestaje biti ljubav koja spašava. Spomen rose i kiše u usporedbi s ljubavlju koje prorok donosi treba protumačiti kao snažne metafore. Kiša je zbog svoje učestalosti i obilja usporediva s ljubavlju koju Bog ima prema narodu (»On će nam doći poput dažda jesenskog i poput kiše proljetne«; r. 3b). Rosa je s druge strane, prolazna i slična nestalnoj ljubavi koju narod ima prema Gospodinu. Bog traži konstantu ljubav kroz koju se on može i spoznati. Spoznaja Boga mijenja ljudsko iskustvo jer ga napaja svojom ljubavlju i daje mu novu snagu.

Strast ljubavi, vjere i nade

Unutar stava iskrene ljubavi smještamo i Abrahama kao prvoga pravog štovatelja Boga. S Abrahamom se u srcu čovječanstva otvara put kojim se kroči strastvenim koracima vjere i nade. Pavao s razlogom piše da »u nadi protiv svake nade povjero

Abraham« (r. 18). Bio je naime »posve uvjeren da Bog može učiniti što je obećao« (r. 21a). Pavao se ovdje oslanja na *Post* 17,1-21, gdje je Bog obećao Abrahamu potomka od prve žene Sare. Abrahamova vjera bila je ispunjena nepokolebljivom nadom koja je počivala u Bogu. Njegova nada bila je paradoksalna i njegova vjera je bila živa. Abrahamova vjera je vjera ispunjena krepostima što mu se i uračunalo u pravednost. Upravo takva vjera postaje temeljem za našu vjeru. Iz ovoga se očrtava čovjekov osobni odnos s Bogom, gdje o ljubavi svjedoči strpljenje vjere i smjelost nade.

Jedan praktičan i osoban primjer

Ljubav i vjernost koju Bog zahtijeva od svoga naroda prvotno se ostvaruje u njegovoj ljubavi prema nama. Jer on nije došao spasiti pravedne, već grešnike (usp. *Mt* 9,13c). Božja ljubav prema njegovu narodu odražava se u susretu s Matejem koji sjedi u carinarnici. U svome evanđelju s nama dijeli pripovijest o svome pozivu. Možemo reći da u kratkim crtama strastveno govori što je uznemirilo njegov život. Bio je to susret s Isusom. U tome susretu Isus preuzima inicijativu: samo prolazi i poziva Mateja da ga slijedi. Isus ga poziva bez oklijevanja: »Pođi za mnom!« (r. 9b). Ovo je egzistencijalni, a ne obvezujući imperativ. Levi-Matej je mogao odbiti bez očitih posljedica, ali tako bi nastavio svoj omražen život. On ne razmišlja o razlozima zbog kojih je pozvan, već o isključivoj i bezuvjetnoj vjeri u Isusov poziv. On ustaje i prekida sa svojim lažnim životom i lažnom ljubavlju te kreće u novost slijedeći puninu Života.

Matej je dopustio da bude ljubljen, dopustio je da ga obuzme Božja ljubav i dopustio je da ga ta ljubav promijeni. Sve ovo ne odvija se samo na izvan, već se Isus približava Mateju, ulazi u njegov život, prihvaća ga onakvog kakav jest. Zato i sjeda s njime

za stol. A za tim istim stolom sjede mnogi carinici i grešnici, a pored njih farizeji traćaju o Isusu, pitajući ućenike zašto njihov gospodar jede s takvim ljudima! Poziv na večeru evidentna je proslava susreta s povratkom u Život. To sigurno nije samo ekskluzivna večera za Isusa i Levija, jer kaže evanđelist da »mnogi carinici i grešnici dođoše za stol s njime i njegovim učenicima« (r. 10b). Pismoznanci i farizeji koji to promatraju, oštro kritiziraju Isusa i njegove ućenike jer jedu zajedno s grešnicima. Ali oni su jednostavno samo promatraći. Ne sudjeluju

aktivno u njoj i pokušavaju je osporiti. Oni su slika ljudi koji se zaustavljaju na marginama života, koji ne dolaze do središta i onoga bitnoga. Zato ih Isus i osuđuje: »Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima« (r. 12). Isus je ovdje poput liječnika koji pacijentima ukazuje na terapiju u trenutku kada se osjećaju bolesno, ali prije svega već i preventivno. Isus im nudi pravo bogatstvo znanja (evanđelje) da razumiju svoje zdravstveno stanje, kako bi prepoznali bolest kada je prisutna i prednosti iscjeljenja kada se ono očituje (obraćenje).

Drukćija ljubav za (sve) drugaćije

Isusov stav traži od nas da shvatimo kako Isusova ljubav koja je došla upravo zbog grešnika nadvladava farizejski moral. Isus se brine prvotno za siromašne, bolesne i grešnike. U Mateju vidimo da je potvrđeno Isusovo poslanje, njegov povlašten izbor za grešnike. Milosrđe je pravo Božje lice; Utjelovljena ljubav je kompendij Zakona i proroka. Sin Božji ne dolazi suditi. On je prijateljska Božja ruka koja se u svojoj ljubavi i

Bernardo Strozzi, *Pozivanje svetog Mateja*, oko 1622.

milosrđu nudi svakoj osobi koja čuje njegov glas, odgovara na njegov poziv i prihvaća njegovu ljubav u svom srcu. Često se u Evanđelju navode Isusovi susreti na ulicama ili u domovima s ljudima, koji se, upravo zato što su jadni, otvaraju emocijama i uvjerenjem u Božju nježnost i milosrđe. I nakon susreta s Bogom, više ga ne zaboravljaju: on preobraćava njihove živote. I ne samo u svjedočanstvu koje nam danas Matej donosi. On govori o svome odlučnom i uzbuđljivom susretu s Isusom. Ali Njegov poziv: »Pođi za mnom!« trajan je i stalan danas i uvijek. Isus se ne boji grijeha, ograničenja, ljudske bijede. Ono što blokira odgovor ljudskog srca čini se prije iluzijom straha za nemogućnost Božje ljubavi. Samo kada i ako se otvorimo Bogu, kakvi jesmo, slabi, krhki, grešnici, ljubav Gospodnja može i nas preobraziti. A to se događa već danas, na Isusovoj gozbi u kojoj nam se daruje, za nas lomi kruh i izlijeva vino, za spasenje svih.

Andelo Maly

Presveto Srce Isusovo

16. lipnja 2023.

ULAZNA

Misli su srca njegova
od koljena do koljena
da im od smrti život spasi,
da ih nahrani u danima gladi.
(Ps 33, 11.19)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući Bože, štujemo
Srce tvoga ljubljenoga Sina
i slavimo spomen njegove
ljubavi prema nama.
Daj da iz tog nebeskog vrela
crpemo obilne darove
milosti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, pogledaj
neizrecivu ljubav u srcu
svoga Sina, da ti naš dar
bude prijatan te nam
izmoli pomirenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Govori Gospodin:
Ako je tko žedan,
neka dođe k meni!
Neka pije,
koji vjeruje u mene!
(1v 7,37-38)

POPRIČESNA PJESMA

Nek nas otajstvo tvoje
ljubavi Gospodine, zauvijek
privuče k tvome Sinu,
nek u nama zapali sveti
ljubav, da mogremo Krista
u braći prepoznati i služiti.
Koji živi.

Prvo čitanje Pnz 7,6-11

Gospodin vas je ljubio i odabrao vas.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

U one dane: Mojsije reče narodu:

»Ti si narod posvećen Gospodinu, Bogu svome; tebe je Gospodin, Bog tvoj, izabrao da među svim narodima koji su na zemlji budeš njegov predragi vlastiti narod. Nije vas Gospodin odabrao i prihvatio zato što biste vi bili brojniji od svih naroda – vi ste zapravo najmanji – nego zato što vas Gospodin ljubi i drži zakletvu kojom se zakleo vašim ocima. Stoga vas je Gospodin izveo jakom rukom i oslobodio vas iz kuće ropstva, ispod vlasti faraona, kralja egipatskoga. Zato znaj da je Gospodin, Bog tvoj, pravi Bog, Bog vjeran, koji drži svoj savez i milost svoju iskazuje do tisuću koljena onima koji ga ljube i drže njegove zapovijedi. A onima koji ga mrze: uzvrća izravno njimu samima. Stoga drži zapovijedi, zakone i uredbe koje ti danas nalažem da ih vršiš.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 103,1-4.6-8.10

Pripjev: Ljubav Gospodnja vječna je nad onima što ga se boje.

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i sve što je u meni, sveto ime njegovo!
Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i ne zaboravi dobročinstva njegovih!

On ti otpušta sve grijehе tvoje,
on iscjeljuje sve slabosti tvoje;
on ti od propasti izbavlja život,
kruni te dobrotom i nježnošću.

Gospodin čini pravedna djela
i potlačenima vraća pravicu,
Mojsiju objavi putove svoje,
sinovima Izraelovim djela svoja.

Milosrdan je i milostiv Gospodin,
spor na srdžbu i vrlo dobrotiv.
Ne postupa s nama po grijesima našim
niti nam plaća po našim krivnjama.

Drugo čitanje 1Iv 4,7-16

Bog je prvi ljubio nas.

Čitanje Prve poslanice svetog Ivana apostola

Ljubljeni, ljubimo jedni druge jer ljubav je od Boga; i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, ne upozna Boga jer Bog je ljubav. U ovom se očitova Božja ljubav u nama: Bog Sina

Bog je prvi ljubio nas.

svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu. U ovom je ljubav: ne da bi mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehе naše. Ljubljeni, ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge.

Boga nitko nikada ne vidje. Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama, i ljubav je njegova u nama savršena. Po ovome znamo da ostajemo u njemu i on u nama: od Duha nam je svoga dao. I mi smo vidjeli i svjedočimo da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, i on u Bogu. I mi smo upoznali ljubav koju Bog ima prema nama i povjerovali joj. Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mk 11,29ab

Uzmite jaram moj na sebe i učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca.

Evanđelje Mt 11,25-30

Krotka sam i ponizna srca.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme reče Isus:

»Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima. Da, Oče, tako se tebi svidjelo. Sve je meni predao Otac moj i nitko ne pozna Sina doli Oca niti itko pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objavit.«

»Dođite k meni svi koji ste izmoredni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.3	Misli su srca njegova
ili	175	O, Srce Sina Božjega
Otpjevni psalam:	(ŽV 6/2014)	Ljubav Gospodnja vječna je
Prinosna:	755	Srce Božansko
ili	170 (173)	O Srce, čišće od sunca
Pričesna:	200	O Kruše živi, milosni
	758	O Isuse
Završna:	753	Do nebesa
ili	756 (176)	U slavu svetog Srca

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, okupljeni u zajedništvu Božje ljubavi oko Kristova oltara, otvorimo svoja srca i uputimo vječnoe Ocu iskrene prošnje:

1. Crkvu si posvetio da naviješta Riječ života i ljude privodi spasenju. Daj da uzor u vršenju spasenjskih djela nalazi u presvetom Srcu Isusovom, molimo te.
2. Svećenike si pozvao vršiti svetu pastirsku službu tvoga stada. Ispuni im srca blagom i milosrdnom ljubavi prema svakome čovjeku, molimo te.
3. Mnogi poglavari država često gledaju na vlastitu slavu i dobrobit, ne mareći za potrebe svojih naroda. Uputi ih u Istinu i daj da nadalje vladaju pravedno, šireći mir i jednakost, molimo te.
4. Zatrpali smo mnoštvom loših vijesti i poslova koje moramo odraditi. Daj nam u tome sveopćem kaosu usmjeriti pogled na mir koji dolazi iz Kristova Srca, molimo te.
5. Brige nas udaljuju od toliko potrebnih međuljudskih odnosa. Daj da otvaramo srca jedni drugima i tako zajedno gradimo bolju i ljepšu budućnost, molimo te.

Vječni Oče, u svome si nam Sinu darovao obilje svoje ljubavi, da bismo je po njemu spoznali i povjerovali. Po toj svojoj neizmjerljivoj ljubavi usliši ove naše prošnje i ne daj da se od nje ikada odvojimo.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Slatki jaram ljubavi Srca Isusova

Ljudsko srce u biblijskoj antropologiji označava dubinu čovjekova bića, središte ljubavi skriveno i nedohvatljivo čovjekovom razumu te središte čovjekove moralne ličnosti kao mjesto odluke, izbora i saveza s Bogom. Pojam srca ne upućuje jednoznačno na čovjekove osjećaje, promišljanja i odluke nego izriče otajstvenu bit čovjeka koja se odnosi na samo središte ljudske osobe. Ako je, dakle, srce središte čovjeka, onda je analogno tome Srce Isusovo središte njegove Osobe, Riječi tijelom postale (usp. *Iv* 1,14). »Shvaćen u svjetlu božanskoga Pisma, izraz »Srce Isusovo« – čitamo u *Direktoriju o pučkoj pobožnosti i liturgiji* – označuje dakle sâmno Kristovo otajstvo, cjelokupnost njegova bića, njegove osobe, razmatrane u svojoj najintimnijoj i bitnoj jezgri: Božji sin, nestvorena mudrost; beskrajna ljubav, počelo spasenja i posvećenja za čitavo čovječanstvo«. Srce Isusovo tako postaje središnji simbol bogočovječanske ljubavi prema ljudima i zajednički nazivnik svih Božjih spasenjskih djela učinjenih iz ljubavi prema čovjeku, bilo da je riječ o onim zapisanima, kao i onima nezapisanima, onima koja su se dogodila u povijesti Božjeg naroda Starog i Novog zavjeta, ali i onima koja se događaju svakodnevno kroz povijest u našim životima po Isusovom obećanju da će biti s nama u sve dane – do svršetka svijeta (usp. *Mt* 28,20).

U kršćanskoj umjetnosti i ikonografiji Presveto Srce Isusovo često se prikazuje u obliku plamenog srca često probodena, krvarećeg, okružena trnovom krunom. Time se želi predstaviti ne samo snagu Božje ljubavi koja preobražava i podsjetiti na Isusovu muku i smrt, nego istaknuti i stvarnost i konkretnost te Božje ljubavi. Iako mi danas uzimamo srce za simbol privrženosti, najdubljih osobnih osjećaja i ljubavi, često je ono relativizirano i svedeno na emocije. Isusovo Srce, sasvim suprotno, ukazuje ne samo na

stvarnost njegovog utjelovljenja i njegove ljudskosti jer mu je srce »nesumnjivo kucalo od ljubavi i s njime su strujali i svi ostali osjećaji« (Enciklika Pape Pija XII. o štovanju Presvetog Srca Isusova *S radošću ćete crpsti vodu...*), nego izražava i zbilju Božje djelotvorne ljubavi koja kao i njegova Riječ koja izlazi iz njegovih usta »ne vraća se k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah.« (*Iz* 55,11).

Zanimljivo je primijetiti da se u današnjim čitanjima riječ »srce« pojavljuje samo jedanput i to u Evanđelju po Mateju gdje Isus govori o sebi da je »krotka i ponizna srca«. No i prvo i drugo čitanje govore o Bogu – Ljubavi, koji je tako »ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni« (*Iv* 3,16). Iz ljubavi prema svom narodu Bog ga je izabrao između svih drugih naroda, prihvatio i posvetio. Iz ljubavi On ga je izveo jakom rukom i oslobodio iz kuće ropstva. Iz ljubavi On drži zakletvu kojom se zakleo ocima, drži svoj savez i iskazuje svoju milost (usp. *Prz* 7,6-11). Iz ljubavi prema nama On nam šalje svoga Sina jedinorođenoga da živimo po njemu. Iz ljubavi On nam daje svoga Duha i ostaje u nama kako bismo i mi upoznali ljubav koju ima prema nama i povjerovali joj. On želi da i mi upoznamo njegovu ljubav, da budemo savršeni u njoj i da smognemo ljubiti jedni druge kao što je on nas ljubio (usp. *Iv* 4,7-16). Nije riječ ovdje samo o Božjoj privrženosti ili njegovoj naklonosti svom narodu, nego o brojnim iskazima njegove neograničene ljubavi koja kulminira u Isusovoj smrti na križu kada će iz njegova probijenog boka poteći krv i voda, simboli života i dara Duha Svetoga. No to otajstvo mogu razumjeti samo »maleni«, tj. »siromasi duhom« i »čisti srcem« (usp. *Mt* 5,3,8) koji su se u potpunosti predali u Božje ruke, povjerovali njegovoj Riječi i prihvatili njegovu volju.

Rembrandt Harmenszoon van Rijn, *Djeca*, 1648.–1650.

Isus poziva k sebi sve koji su izmoreni i opterećeni i obećava da će ih odmoriti. Poziva uzeti na sebe njegov jaram i učiti od njega. Njegov poziv uvelike podsjeća poziv Mudrosti iz knjige Sirahove: »Pridite k meni, vi nepoučeni, u mojoj školi sjedite. Zašto da u tom oskudijevate, i da vam duše toliko žedaju? Otvorih svoja usta i rekoh: »Kupujte je bez novaca, podmetnite vrat svoj pod njen jaram i neka vam duše prihvate pouku. Tko je traži – blizu mu je, i čovjek odan nalazi je. Pogledajte očima svojim: kako sam se malo trudio, a mnogo spokoja stekao« (Sir 51,23-27). No za razliku od Mudrosti koja se obraća »nerazumnima« kako bi ih učinila mudrima kroz učenje, Isus se obraća onima koji su umorni od nepotrebnih tereta nametnutih različitim pismoznancima svih vremena (usp. 23,4). Njegov »jaram« – termin kojim su rabini opisivali poslušnost Tori – nije težak i ne sputava čovjeka, ne čini ga, drugim riječima, robom zakona i svih njegovih propisa, nego, sasvim suprotno, on je *sladak*, kao što je i njegov teret *lagan*. Isusov jaram je jaram koji ne ujarmljuje, a njegov teret ne opterećuje, jer »jaram ljubavi« nije teret koji treba nositi, nego su krila koja ustvari nose tebe!

»Uzeti na sebe njegov jaram« znači »naučiti od njega«, znači postati njegov učenik: nije riječ samo o tome da studiramo i proučavamo Sveto pismo, nego da nasljedujemo Isusa »krotka i ponizna srca«, kao što su maleni i djeca. Isus proglašava blaženima krotke jer će baštiniti zemlju (usp. Mt 5,5), a sam ulazi u Jeruzalem, *krotak*, jašuć na magarcu (usp. Mt 21,5) kao kralj mira, moć kojega je služiti i opraštati, a ne kao general koji svoju vlast nameće oružjem. O sebi Isus kaže i da je *ponizan*, tj. malen, neznan, podložan Bogu i sluga drugima. No upravo zato što se *ponizio* poslušan do smrti na križu, Bog ga je preuzvisio i darovao mu ime nad svakim imenom (usp. Fil 2,8-9). U takvog učitelja možemo imati potpuno povjerenje: živeći u savršenoj bliskosti s Ocem on zna i može nam objaviti sve što nam je potrebno za naše spasenje, a imajući osim toga krotko i ponizno srce te iz osobnog iskustva poznavajući našu ljudsku mizernost, naučit će nas nositi samo jaram najveće i savršene ljubavi, koja nas sjedinjuje s Bogom i ostalim ljudima, držeći se nove zapovijedi da »ljubimo jedni druge, kao što nas je on ljubio« (usp. Iv 13,34).

Taras Barščevski

Jedanaesta nedjelja kroz godinu

18. lipnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Slušaj, Gospodine, glas
moga vapaja, milostiv mi
budi, usliši me! Ne skrivaj
lica svoga od mene, ne odbij
u gnjevu slugu svoga!
(Ps 27,7-9)

ZBORNA MOLITVA

Bože, jakosti onih što se u te
ufaju, snago slabih i smrtnih,
koji su bez tebe nemoćni:
pomoži nam svojom milošću
da vršimo tvoje zapovijedi
i voljom ti i djelom omilimo.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ovim darovima
ti čovjeku krijepiš zemaljski
i duhovni život.
Molimo te da nas uvijek
prati njihova pomoć za tijelo
i dušu. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Za jedno molim Gospodina,
samo to ja tražim:
da živim u Domu
Gospodnjem u sve dane
života svoga.
(Ps 27,4)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, sveta pričest
što je primamo označuje
zajedništvo svih vjernika
s tobom. Daj da urodi
jedinstvom u tvojoj Crkvi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Izl 19,2-6a

Vi ćete mi biti kraljevstvo svećenikâ, narod svet.

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Izraelci dođu u Sinajsku pustinju i utabore se u pustinji. Postave Izraelci tabor tu pred brdom, a Mojsije se popne k Bogu. Gospodin ga zovne s brda pa mu rekne: »Ovo reci domu Jakovljevu, proglasi djeci Izraelovoj:

’Vi ste vidjeli što sam učinio Egipćanima; kako sam vas nosio na orlovskim krilima i k sebi vas doveo. Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali savez moj, vi ćete mi biti predraga svojina mimo sve narode – ta moj je sav svijet! – vi ćete mi biti kraljevstvo svećenikâ, narod svet.’«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 100,2-3.5

Pripjev: Njegov smo narod i ovce paše njegove.

Kliči Gospodinu, sva zemljo!

Služite Gospodinu u veselju!

Pred lice mu dođite s radosnim klicanjem!

Znajte da je Gospodin Bog:

on nas stvori i mi smo njegovi,

njegov smo narod i ovce paše njegove.

Jer dobar je Gospodin,

dovijeka je ljubav njegova,

od koljena do koljena vjernost njegova.

Drugo čitanje Rim 5,6-11

Ako se s Bogom pomirismo smrću Sina njegova, mnogo ćemo se više spasiti životom njegovim.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Dok mi još bijasmo nemoćni, Krist je, već u to vrijeme, za nas bezbožnike umro. Zbilja, jedva bi tko za pravedna umro; možda bi se za dobra tko i odvažio umrijeti. A Bog pokaza ljubav svoju prema nama ovako: dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije. Koliko li ćemo se više sada, pošto smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njemu od srdžbe? Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim. I ne samo to! Dičimo se u Bogu po Gospodinu našem Isusu Kristu po kojem zadobismo pomirenje.

Riječ Gospodnja.

Tommaso di Ser Giovanni di Simone (Masaccio),
Sveti Petar ozdravlja bolesne svojom sjenom, 1424.–1425.

MOLITVA VJERNIKA

Zatrpani ovozemaljskim ponudama polako gubimo nit vjere koja nas povezuje s Kristom i vodi putem spasenja. Uputimo stoga nebeskom Ocu iskrene molitve kako bismo bili ojačani u vjeri:

1. Po Kristovoj si nam muci i smrti darovao oprostjenje grijeha i spasenje duše. Daj da ti Crkva neprestano zahvaljuje za taj dar i ostane vjerna tvome nauku, molimo te.
2. Tvoj je Sin apostole poslao poučavati i voditi izgubljeno mnoštvo. Daj da papa, biskupi i svećenici neumorno nasljeduju svete apostole u naviještanju tvoje Riječi, molimo te.
3. Apostoli su primili moć liječenja svake ljudske bolesti i nemoći. Daj da neprestano molimo za svoje pastire kako bi imali snage liječiti ranjene duše i vršiti djela milosrđa, molimo te.
4. Prvo životno vodstvo pružaju roditelji svojoj djeci. Blagoslovi svaki njihov napor da djecu dobro pripreme za sve životne izazove te im usade pravu vjeru i pouzdanje u Krista, molimo te.
5. Ovih dana učenici završnih razreda odabiru životni poziv. Odaberi među njima hrabre mladiće i djevojke koji će se odvažiti i krenuti putem svećeničkog i redovničkog zvanja, molimo te.

Nebeski Oče, poslušaj i usliši ove naše iskrene molitve. Daj da se ne opiremo tvojoj ljubavi, već naprotiv, svo svoje pouzdanje stavimo u tvoje moćne ruke i prepustimo se tvome vodstvu do vječnosti u nebesima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije evanđelja Mk 1,15

Približilo se kraljevstvo Božje: Obratite se i vjerujte evanđelju!

Evanđelje Mt 9,36-10,8

Dozva dvanaesticu svojih učenika i posla ih.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Kad Isus ugleda mnoštvo, sažali mu se nad njim jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira. Tada reče svojim učenicima: »Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju.«

Dozva dvanaesticu svojih učenika i dade im vlast nad nečistim dusima: da ih izgone i da liječe svaku bolest i svaku nemoć. A ovo su imena dvanaestorice apostola: prvi Šimun, zvani Petar, i Andrija, brat njegov; i Jakov, sin Zebedejev, i Ivan, brat njegov; Filip i Bartolomej; Toma i Matej carinik; Jakov Alfejev i Tadej; Šimun Kananaj i Juda Iškariotski, koji ga izda.

Tu dvanaesticu poslao Isus uputivši ih: »K poganima ne idite i ni u koji samarijski grad ne ulazite! Pođite radije k izgubljenim ovcama doma Izraelova! Putom propovijedajte: 'Približilo se kraljevstvo nebesko!' Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite! Besplatno primiste, besplatno dajte!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	167	O Stvoritelju ljudi
ili	214	Molimo tebe
Otpjevni psalam:	116	Njegov smo narod
Prinosna:	167.2	O primi žrtvu svetu
ili	229	Od Božje snage
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
	94	Gospod je pastir moj
Završna:	183.1 i 4	Ti Kriste Kralj si vjekova
ili	755	Srce Božansko

Kao da Isusa više boli naša bolest, nego nas same...

Isusova bol

Evandjelja nam uvelike mogu pomoći u rekonstrukciji Isusova lika. Lik (osoba) se pak najbolje prikazuje na način da se opisuju njegove reakcije, riječi, nutarnja stanja te djela koja čini. Iz tog razloga nam pisani tekst evandjelja koji je do nas došao uvelike pomaže u stvaranju slike o Isusu Kristu. Iz tog razloga kada evandelist Matej kaže za Isusa da gledajući mnoštvo ljudi biva tužan, odnosno osjeća žalost zbog njihova stanja to nam pomaže da promatramo njegovu nutrinu ne bi li zaključili kakav je to bio čovjek. Tu žalost pobliže opisuje grčki glagol *splaghnizomai* kojega Matej koristi u Mt 9,36, a koji mi u hrvatskom jeziku prevodimo sa *sažaliti se*. Glagol je to koji upućuje doslovno na grčeve u stomaku, odnosno bol koju osjećamo zbog stanja koje proživljavamo. Kada netko kaže da mu se utroba grči, skuplja, znamo da je izuzetno potresen. Razumno je stoga upitati se koji bi bio razlog Isusovih grčeva i boli koju osjeća. Matej nam u svome tekstu kaže da je on činjenica da su ljudi koje Isus promatra jednostavno izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira. Što tu uviđamo? Prije svega da je Isusova bol uzrokovana stanjem drugih ljudi, a ne njegovim osobnim problemima. On osjeća bol jer pate drugi ljudi. I on se s tim stanjem ne miri. On ne stoji skrštenih ruku pred problemima, nego traži rješenje. To je tako snažna poruka za naše živote. Problema će uvijek biti, no hoće li biti ljudi koji će imati snage i sućuti kako bi ih riješili? Hoće, jer evandjelje nas uči u drugome njegovu koraku da je Bog onaj koji zbog sućuti koju ima prema svome narodu, šalje one koji će vidati rane tome istom narodu.

Uzrok Isusove boli – nedostatak pastira

Međutim, ono što osobno fascinira u ovome tekstu kod Mateja jest činjenica da se Isus

služi usporedbom o ovcima bez pastira kako bi dočarao stanje ljudi koje promatra. I tu nam se čini uzrok njihove boli. Sve boli koje se kasnije navode u tekstu vrlo vjerojatno proizlaze iz te temeljne dezorijentiranosti čovjeka. Biti bez pastira – to je dakle uzrok boli ljudi koji su pred Isusom. Jer pastir je onaj koji poučava skladnome životu. On je i onaj koji provida zdravu hranu kako čovjek ne bi malaksao. Ipak o tome u našem životu premalo promišljamo. O potrebi istinskog vodstva i ljudi koji će nam davati koordinate na putevima života. Već samo prisjećanje na djetinjstvo doziva nam u pamet slike očevih ili majčinih ruku bez kojih bi bilo teško učiniti i one najmanje radnje o kojima nam ovisi život. No s vremenom, kako čovjek odrasta, kao da sve više odbija ruku i to bilo koju ruku, a ona je uvijek potrebna. I tada čovjek počne patiti jer zatvara se u krug svoje samodostatnosti te vrlo često i obolijeva. Stoga je Isusova bol na početku evanđeoskog teksta sasvim opravdana jer sve što kasnije slijedi i svi Isusovi nalozi onda dobivaju svoj smisao. A koji su to nalozi? Probajmo ih pobliže promotriti.

Prvi nalog – Vlast nad nečistim dusima

Prvi Isusov nalog dvanaestorici učenika čija imena slušamo u Matejevu tekstu jest vlast nad nečistim dusima. U društvu koje je svakoga dana bombardirano medijskim natpisima o kraju svijeta te društvu površnog znanja, pa onda i teološkog znanja, vlast nad nečistim dusima nas zapanjuje. Međutim, ono što je na umu Mateju kada spominje vlast nad nečistim dusima je prikaz prisutnosti kraljevstva Božjega na zemlji posredstvom snage uskrsnuća Isusa Krista. Nečisti duh koji u tekstu stoji kao opozicija svemu onome što je Kristovo kraljevstvo koje se približilo čovjeku u osobi Isusa Krista, prikaz je naše ljudskosti koja,

kada biva zatvorena u krug svoje samodostatnosti, više niti ne želi nešto drugo doli potvrdu svojih misli i svoga duha. Iz toga razloga su pastiri, odnosno radnici koje Isus šalje, prije svega oni koji blago i u snazi Isusa Krista, čovjeka, izvode van iz njegovog začaranog kruga samodostatnosti i uvjerenosti u svoje duševno stanje te mu pokazuju da postoji neki drugi svijet, svijet koji je Krist omogućio. Još konkretnije: vlast nad nečistim duhovima, koju Isus daje svojim radnicima, kroz dugu povijest Crkve uvijek je promatrana kao vlast koju imaju svećenici koji su ni više ni manje nego vlasni otpuštati grijeh u sakramentu svete ispovijedi. Jer što je ispovijed ako nije prikaz vlasti nad nečistim duhovima i grijehom koji čovjeka želi zarobiti do te mjere da kako kaže Matej, on biva izmučen i ophrvan?

Drugi nalog – liječiti bolest

Drugi zadatak koji Isus daje svojim radnicima jest liječenje bolesti i nemoći. Iznova je, dakle, na planu evanđeoski prikaz snage Isusove osobe u kojoj je nastupilo kraljevstvo Božje koje se manifestira kroz liječenje bolesti i nemoći. I to je element koji je važno uočiti. Nisu učenici i njihove sile oni koji liječe bolest i nemoć. Oni su posrednici snage uskrsloga Krista. Smatramo kako je to važno naglasiti zbog naravi društva u kojemu živimo. Društva koje je prečesto navezano na spektakularne manifestacije svetoga, koje doista često ne smjera na ono što je istinski bitno u kršćanstvu, a to je sam Krist. On je djelatan u sakramentima i u svemu što Crkva čini. Ipak valja pojasniti i još nešto. Naime, bolest shvaćena očima biblijskog pisca stanje je često nestabilnosti ljudske osobnosti u onoj mjeri u kojoj se ljudska nutrina i stanja duha protive stanju njegova tijela i obrnuto. Iz toga razloga je prvi nalog radnicima taj da vladaju nad nečistim dusima, a onda shodno tome slijedi i nalog da liječe bolest i nemoć. Očito je da evanđelist želi dovesti u korelaciju stanja nutrine sa stanjima bolesti tijela. Tema je to koja, čini nam se, postaje sve

Cesare Fracanzano, *Liječenje opsjednutoga*, 1645.

važnija u kontekstu povijesnog trenutka u kojem živimo. Farmaceuti će primjericice reći kako se s vremenom pokazuje da antibiotici koji su nekada imali djelovanje, sada više nemaju. Zašto to govorimo? Iz razloga da ukažemo na važnost liječenja uzroka bolesti, a ne tek na simptome istih oboljenja. Isus nas u današnjem evanđelju uči kako je do zdravlja moguće doći posredstvom suzvučja našega duha i tijela.

Povratak izgubljenom kršćanstvu

Na kraju važno je uočiti još nešto. Isusov nalog radnicima da ne idu poganima, nego samo izgubljenim ovcama doma Izraelova, uistinu je znakovit za vrijeme u kojemu mi živimo. Brojni razgovori današnjih svećenika (radnika) s ljudima koji zapadnu u probleme života te su shodno tome shrvani i izmučeni te u jednu ruku »bolesni«, pokazuju nam kako je često problem što su kršćani izgubili kršćanstvo ili su ga pak življenjem izbljedili. Budući da je Krist i dalje djelatan u svojoj Crkvi i nikada ju ne napušta, potrebno će biti samo jedno – poslušati one koji nas pozivaju da se vratimo na putove življenja istinski smislenog kršćanstva. Ono što Krist od nas traži jest tek minimalna vjera u njegovu prisutnost i vjera u to da mu je izuzetno stalo do nas i do našega dobrog stanja. No, je li stalo i nama?

Ivan Benaković

Dvanaesta nedjelja kroz godinu

25. lipnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Gospodin je jakost narodu
svome, tvrđava spasa svom
Pomazaniku. Spasi narod
svoj, Gospodine, i blagoslovi
svoju baštinu, pasi ih i nosi
dovijeka!
(Ps 28,8-9)

ZBORNA MOLITVA

Daj, Gospodine, da ti uvijek
služimo sa
strahopoštovanjem i
ljubavlju. Ti nikad ne kratiš
svoga vodstva vjernima koje
si utemeljio u svojoj ljubavi.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, primi žrtvu
pomirenja i hvale: po njoj
nas očisti od grijeha da ti se
svidi ljubav naših duša. Po
Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Oči svijlu u tebe su uprte,
Gospodine, ti im hranu daješ
u pravo vrijeme.
(Ps 145,15)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričest svetog
tijela i predragocene krvi
obnavlja nam božanski život.
Molimo te da svako
slavljenje otajstva učvrsti
jamstvo našeg spasenja.
Po Kristu.

Prvo čitanje Jr 20,10-13

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Reče Jeremija: Čuh klevete mnogih: »Užas odasvud! Prijavite! Mi ćemo ga prijaviti.« Svi koji mi bijahu prijatelji čekahu moj pad. »Možda ga zavedemo, pa ćemo njim ovladati i njemu se osvetiti!« Sa mnom je Gospodin kao snažan junak! Zato će progonitelji moji posrnuti i neće nadvladati, postidjet će se veoma jer neće uspjeti, vječna se sramota neće zaboraviti. Gospodine nad vojskama, koji poničeš pravednika i vidiš mu bubregu i srce, daj da vidim kako im se osvećuješ, jer tebi povjerih parnicu svoju. Pjevajte Gospodinu, hvalite Gospodina jer on izbavi dušu sirote iz ruku zlikovaca.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 69,8-10.14.17-33-35

Pripjev: Po velikoj dobroti svojoj usliši me, Gospodine!

Jer zbog tebe podnesoh pogrdu
i stid mi pokri lice.

Tuđinac postadoh braći
i stranac djeci majke svoje.

Jer me izjela revnost za dom tvoj i poruge onih koji se rugaju
tebi padoše na me.

No tebi se molim, Gospodine,
u vrijeme milosti, Bože;
po velikoj dobroti svojoj ti me usliši,
po svojoj vjernoj pomoći!
Usliši me, Gospodine,
jer je dobrostiva milost tvoja,
po velikom milosrđu obazri se na me!

Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite.
Jer siromahe Gospodin čuje,
on ne prezire sužanja svojih.
Neka ga hvale nebesa i zemlja,
mora i sve što se u njima miče.

Drugo čitanje Rim 5,12-15

S darom nije kao s grijehom.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Kao što po jednom čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješiše, na sve ljude prijeđe smrt... Doista, do Zakona bilo je grijeha u svijetu, ali se grijeh ne ubraja kad nema zakona. Da, ali smrt je od Adama do Mojsija doista kraljevala i nad onima koji ne sagriješiše prekršajem sličnim kao Adam, koji je

Michelangelo Merisi da Caravaggio,
Razapinjanje sv. Petra na križ, oko 1600.

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo!

pralik Onoga koji ima doći. Ali s darom nije kao s grijehom. Jer ako su grijehom jednoga mnogi umrli, mnogo se obilatije na sve razlila milost Božja, milost darovana u jednom čovjeku, Isusu Kristu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 15,26b.27a

Duh istine svjedočit će za mene,
govori Gospodin, i vi ćete svjedočiti.

Evanđelje Mt 10,26-33

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim apostolima:

»Ne bojte se ljudi. Ta ništa nije skriveno što se neće otkriti ni tajno što se neće doznati. Što vam govorim u tami, recite na svjetlu; i što na uho čujete, propovijedajte na krovovima.

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu.

Ne prodaju li se dva vrapca za novčić? Pa ipak ni jedan od njih ne pada na zemlju bez Oca vašega. A vama su i vlasi na glavi sve izbrojene. Ne bojte se dakle! Vrijedniji ste nego mnogo vrabaca.

Tko god se, dakle, prizna mojim pred ljudima, priznat će se i ja njegovim pred Ocem, koji je na nebesima. A tko se odreče mene pred ljudima, odreći će se i ja njega pred svojim Ocem, koji je na nebesima.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	78.1	Gospodin je jakost svome narodu
ili	227	O silni, jaki Bože
Otpjevni psalam:	(ŽV 6/2005)	Po velikoj dobroti svojoj
Prinosna:	XV	Oče, primi žrtvu ovu
Pričesna:	241	Oče naš dobri
	124.1, 5 i 6	Otvaraš ruku svoju, Gospodine
	153	Dođite živomu vrelu
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	XXIV.1 i 4	Jubilejski himan
ili	758	O Isuse

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, bol i patnja nas mogu snaći na svakome koraku ovozemaljskog života, no Bog je iznad svakoga straha ovoga svijeta, stoga mu se s pouzdanjem utecimo:

1. Svijet današnjice na sve strane širi vijesti koje unose nemir u ljudske duše. Daj da tvoja Crkva odlučno odbacuje svaki ovozemaljski strah i širi radosnu vijest spasenja, molimo te.
2. Tvoj je Sin apostole pozvao na ispovijedanje Istine. Daj da svećenici uvijek prijanjaju uz Istinu i hrabro je naviještaju, molimo te.
3. Mnogi u svijetu trpe progone i ranjavanja poradi Krista. Daj da u trpljenju tvoga Sina nalaze snagu i utjehu za svaku bol duše i tijela, molimo te.
4. Često se prilagođavamo društvu na način da šutimo o svojoj vjeri. Ohrabri nas da se ne bojimo priznati Kristovima, pa i kada zbog toga budemo ismijani, molimo te.
5. Naša konačna sudbina očituje se u našim ovozemaljskim djelima. Smiluj se pokojnima i nagradi ih nebeskim kraljevstvom poradi dobrih djela koja su za života činili, molimo te.

Bože Oče, uzdamo se u tebe i vjerujemo da ćeš uslišiti ove naše prošnje. Hrabri nas na životnome putu i daj da u nama raste sveti strah Božji, koji nas oslobađa svake navezanosti na ljudsko i približava nebeskom.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Strah Gospodnji početak je mudrosti

Sadržaj današnjih biblijskih čitanja možemo sažeti ovim riječima: naša vjernost Bogu i evanđelju ponekad zahtijeva visoku cijenu. U prvom čitanju vidimo da je riječ proroka Jeremije neugodna za mnoge njegove suvremenike, štoviše da nailazi na neprijateljstvo njegove rodbine i prijatelja. Prorok osjeća svu težinu zavjere koja se protiv njega kuje. Ipak, vjeran je svom poslanju, jer zna da ga Gospodin ne napušta. Poruka evanđeoskog odlomka savršeno se uklapa u kontekst prvog čitanja. Svojim učenicima, poslanima u misiju, Isus triput ponavlja: »Ne bojte se!« U kontekstu današnjega vremena, kada u mnogim krajevima svijeta ljudi odbacuju kršćanske ideale ili čak progone kršćane, pri čemu progonjeni, što je sasvim razumljivo, osjećaju strah pred progoniteljima, Isus želi da ne mislimo na strah, nego kako ćemo što vjernije naviještati evanđelje. Stoga, ovim nas riječima Isus poziva da hrabro i s pouzdanjem nastavimo svoje kršćansko poslanje, čak i onda kada se poruka koju naviještamo drugima čini beznačajnom i nezanimljivom. Moglo bi se reći da se kršćanin razlikuje od nekršćanina po tome kako svladava strah. Kršćanska alternativa sumnji, neizvjesnosti i strahu zove se pouzdanje u Boga. Pravi Isusov učenik ne osjeća se zaboravljenim i beznačajnim, nego vjeruje Isusu da Otac, koji se brine za ptice nebeske, još više brine za njegove učenike. Na takvo pouzdanje u Boga potiče i sveti Pavao u odlomku iz drugog čitanja: u ovom svijetu, ogrezlu u grijeh, milost Božja djeluje još obilatije, a s Isusom Kristom, tvrdi apostol, darovi su Božji u izobilju izliveni na sve. To je optimistična, tipično kršćanska vizija čovječanstva. To je idealno, buduće čovječanstvo, koje, makar nikada posve ostvareno, treba biti trajni cilj našega svakodnevnog zauzimanja.

Evanđeoski ulomak ove nedjelje sadrži različite misli, ali sve se one mogu sažeti u dva imperativa: »Bojte se! Ne bojte

se!« Naš strah je odraz osnovnog nagona za samoodržanjem, reakcija na prijetnju našim životima, odgovor na stvarne ili pretpostavljene opasnosti: od najveće od svih opasnosti, a to je smrt, pa do onih manjih, koje prijete našem miru, fizičkoj sigurnosti ili emocionalnom svijetu. Evanđelje nam pomaže osloboditi se svih tih strahova, jer u konačnici nitko na svijetu ne može nam oteti dvoje: besmrtnu dušu i savjest. Sveti Pavao nas uči praktičnoj metodi prevladavanja strahova. Oni su poput duhova: potrebna im je tama da bi djelovali; ako ih zadržavamo u svojoj podsvijesti, preplavljuju nas; često ih je dovoljno iznijeti na vidjelo i imenovati, progovoriti o njima, da se rastvore ili promijene veličinu. Promatrajući sav svoj život, valja nam iznijeti na vidjelo strahove koji nas vrebaju – tugu, prijetnje, komplekse, tjelesnu ili moralnu slabost koju preuveličavamo razmišljajući o njoj, a koja nas priječi da sebe prihvatimo i sebi vjerujemo – a zatim sve to izložiti u uvjerenju da nas Bog voli takve kakvi jesmo.

Strah od Boga – ili strah Božji – također se može i treba naučiti. »Dođite, djeco, poslušajte me«, veli psalam, »učit ću vas strahu Gospodnjem« (*Ps 33,12*). Ostali strahovi pojavljuju se sami od sebe i ne treba ih učiti, ali strah od Boga je drugačiji od svih. To je sastavnica vjere: proizlazi iz spoznaje tko je Bog. To je slično osjećaju koji nas uhvati pred grandioznim i svečanim spektaklom prirode; osjećaj malenosti pred nečim neizmjerljivo većim od nas, čuđenje pomiješano s divljenjem. Pred čudom uzetoga koji na Isusovu riječ ustaje i hoda, u evanđelju čitamo kako su svi bili puni straha i zadivljeni hvalili Boga. (*Lk 5,26*). Strah je, kao što vidimo, drugo ime za čuđenje i hvalu. Biblija ga još naziva »početkom mudrosti«, jer vodi do donošenja ispravnih odluka u životu. To je čak jedan od sedam darova Duha Svetoga. I Isus navodi razlog u korist straha Božjega: on će jednog dana

Mattia Preti, *Mučeništvo sv. Pavla*, 1654.–1661.

biti naš sudac i o njemu ovisi hoćemo li biti vječno sretni ili vječno nesretni.

Kao i uvijek, evanđelje nam također pomaže razumjeti našu svakodnevnu stvarnost. Naše je doba nazvano dobom tjeskobe. Anksioznost je postala moderna bolest i jedan je od glavnih uzroka umnažanja srčanih udara. Kako objasniti tu činjenicu s obzirom da danas imamo, u odnosu na prošlost, puno veću ekonomsku sigurnost, životno osiguranje, sredstva za suočavanje s bolešću i odgađanje smrti? Riječ je o tome da se sveti strah Božji strahovito smanjio u našem društvu. Što se više smanjuje strah od Boga, to više raste strah od ljudi! Zaboravljajući Boga, sve svoje pouzdanje polažemo u zemaljsko, to jest u ono što, po Kristu, »lopov može ukrasiti i moljac proždrijeti«. Izlaz iz krize je u ponovnom otkrivanju potrebe i ljepote svetoga straha Božjega. Isus nam u evanđelju tumači da je nerazdvojni pratilac straha pouzdanje u Boga: samo o Bogu ovisi naša konačna sudbina, vječni život ili vječna propast. Najveća vrijednost nije zemaljski život nego naša

povezanost s Bogom i njegovom voljom. Njoj trebamo hrabro predati svoj život: što se više prepuštamo Bogu, to postajemo sve slobodniji pred ljudima i njihovim djelima. Oni koji su progonjeni mogu imati utisak da su usamljeni u suočavanju s ljudima i njihovim nasiljem, kao da ih je Bog zaboravio. Isus ne kaže da nam se ništa loše neće dogoditi, nego da sve što nam se događa on vidi i u njegovim je rukama. Ne smijemo pasti u užas nego s pouzdanjem povjeriti svoj život dobrotivom Božjem vodstvu i providnosti.

Isus zna da su prijetnje jače od nas i da od njih ne možemo pobjeći, jer se bojimo da ćemo izgubiti poštovanje, položaj, mir, blagostanje, život, rodbinu. Sve što nam pripada i što volimo ugroženo je. Isus to ne osporava. On je nekoliko puta o tome i govorio, ali ne želi da njegovi apostoli glede toga imaju iluzija. Njihova pripadnost njemu čini ih još ranjivijima. Ipak im govori: »Ne bojte se!« Ono što im je povjerio, to apostoli trebaju naviještati javno, otvoreno, iskreno i radosno.

Danimir Pezer

Trinaesta nedjelja kroz godinu

2. srpnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Narodi svi,
plješćite rukama,
klićite Bogu
glasom radosnim.
(Ps 47,2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, po krštenju smo
postali sinovi svjetla.
Molimo te da nas nikad
ne obavije tama zablude
već da uvijek
svijetlimo istinom.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti daješ učinak
svojim otajstvima.
Molimo te da naše služenje
bude sveto kao i tvoji darovi.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blagoslivljaj, dušo moja,
Gospodina, i sve što je u
meni, sveto ime njegovo!
(Ps 103,1)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
žrtva koju smo prinijeli i
primili nek nas ojači
da uvijek ostanemo
u tvojoj ljubavi i donosimo
plod u postojanosti.
Po Kristu.

Prvo čitanje 2Kr 4, 8-11.14-16a

Svet je onaj čovjek Božji, neka ostane kod nas.

Čitanje Druge knjige o Kraljevima

Jednoga je dana Elizej prolazio kroz Šunam. A živjela ondje ugledna žena i ona ga pozva k stolu. Odonda, kad god prolazaše onuda, uvratio bi se k njoj na jelo. Ona reče svome mužu: »Evo, znam i vidim da je svet onaj čovjek Božji što prolazi ovuda. Načinimo mu sobicu na krovu, stavimo mu ondje postelju, stol, stolicu i svjetiljku: kad dođe k nama, povući će se onamo.«

Jednoga dana dođe on onamo, povuče se u gornju sobu i počinu ondje. Ona upita svoga slugu: »Dakle, što da učinimo za nju?« A on reče: »Eto, nema sina, a muž joj je vremešan.« A ona reče: »Pozovi je!« Pozva je, a ona stade kod ulaza. »Dogodine u ovo doba«, reče joj, »zagrlit ćeš sina u naručju.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 89, 2-3.16-19

Pripjev: O ljubavi Gospodnjoj
pjevat ću dovijeka.

O ljubavi Gospodnjoj pjevat ću dovijeka,
od pokoljenja do pokoljenja
usta će moja obznanjivati tvoju vjernost.
Ti reče: »Zavijeke je sazdana ljubav moja!«
U nebu utemelji vjernost svoju.

Blago narodu vičnu svetom klicanju,
on hodi u sjaju lica tvogega, Gospodine,
u tvom se imenu raduje svagda
i tvojom se pravdom ponosi.

Jer ti si ures moći njegove,
po tvojoj milosti raste snaga naša.
Jer Gospodin je štit naš,
Svetac Izraelov kralj je naš.

Drugo čitanje Rim 6,3-4.8-11

*Krštenjem smo zajedno s njime ukopani,
hodimo u novosti života.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo! Koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života.

Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista: Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire,

Sebastiano del Piombo, *Isus nosi križ*, 1535.–1540.

*Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom,
nije mene dostojan.*

smrt njime više ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi Bogu. Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja 1 Pt 2,9

Vi, rode izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puče; naviještajte silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu.

Evanđelje Mt 10,37-42

Tko ne uzme križa, nije mene dostojan.

Tko vas prima, mene prima.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim apostolima: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan. Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan. Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga.

Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene, prima onoga koji je mene poslao. Tko prima proroka jer je prorok, primit će plaću proroku; tko prima pravednika jer je pravednik, primit će plaću pravedničku. Tko napoji jednoga od ovih najmanjih samo čašom hladne vode zato što je moj učenik, zaista, kažem vam, neće mu propasti plaća.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	glazbeni prilog, str. 40	Narodi svi, plješćite rukama ili
	108	Kliči Bogu
Otpjevni psalam:	348.1, 3 i 5	O ljubavi tvojoj Gospodine
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	230	Darove prinesite
Pričesna:	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	242	O sveta gozbo
	129	Blagoslivljat ću Gospoda
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio
ili	754	Zastava nas sveta vodi

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, uskrsnućem smo Kristovim postali baštinici vječnoga života. Zahvalni za taj milosni dar, uputimo Ocu nebeskom svoje molitve:

1. Tvoj nas Sin uči da moramo danomice uzimati svoj križ i ići za njim. Daj da sveta Crkva nasljeđuje Kristov nauk i svaki odnos temelji na odnosu s Kristom, molimo te.
2. Svećenici tvoje svete Crkve spremno su ostavili svoje obitelji i pošli za Kristom. Dovedi na njihov put ljude koji će im biti pomoć i podrška u teškim trenucima, molimo te.
3. U svijetu živi mnogo ljudi potrebnih pomoći. Otvori nam oči da prepoznamo potrebe bližnjih te se spremno odazivamo na svaku vrstu pomoći, molimo te.
4. Da bismo slijedili Krista, moramo se osloboditi tame grijeha. Daruj nam milost iskrenog obraćenja i pokajanja, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli u nadi da će biti izbačeni od vječne smrti. Iskaži im svoje milosrđe i primi ih u vječna prostranstva, molimo te.

Nebeski Oče, usliši ove naše molitve i svakoga nam dana usmjeri pogled na Kristov križ da bismo bili svjesni neizmjerne milosti koju smo primili njegovom žrtvom, te tako živjeli i djelovali da jednom prispijemo u njegovu slavu u nebesima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Biti dostojan Isusa

U današnjem odlomku iz Evanđelja po Mateju (10,37-42) čitamo posljednji dio Isusovih uputa dvanaestorici apostola, koje je izabrao, pozvao i poslao propovijedati Kraljevstvo nebesko. U svom djelovanju apostoli će se naći u različitim situacijama. Susrest će se s mnogim dobrima ljudima koji će ih ugostiti u svojim kućama, ali naići će i na one koji će ih odbiti. Bit će i onih slučajeva u kojima će se članovi jedne te iste obitelji podijeliti tako da će jedni biti spremni prihvatiti Isusove apostole, dok će ih drugi ignorirati ili progoniti. Zbog toga može nastati i sukob među samim ukućanima, pa Isus kaže: »Ne mislite da sam došao mir donijeti na zemlju. Ne, nisam došao donijeti mir, nego mač. Ta došao sam rastaviti čovjeka od oca njegova i kćer od majke njezine i snahu od svekrve njezine; i neprijatelji će čovjeku biti ukućani njegovi.« (Mt 10,24-36).

Te Isusove riječi neposredno prethode onima koje čitamo u današnjem evanđeoskom odlomku, pa je u tom kontekstu lakše shvatiti što znači to kada kaže da ga nije dostojan onaj tko više nego njega ljubi svoga oca, majku, sina i kćer. Naime, ako tko iz obzira prema svojim najbližima, kako bi pošto-poto izbjegao konflikte, ne prima Isusa ili njegove apostole, nedostaje mu ona dostojnost o kojoj Isus ovdje govori.

Životne okolnosti tumače Riječ

Možemo lako razumjeti da je situacija koju odražava današnje evanđelje bila česta u ranoj Crkvi. Prve generacije kršćana uglavnom nisu odrastale u potpuno kršćanskim obiteljima, pa nije uvijek bilo lako ispovijedati svoju vjeru ni u vlastitoj kući. No, nije tako bilo samo u davnoj povijesti. Sukob između našeg odnosa prema obitelji i odnosa prema Kristu stvarnost je koja se na različite načine događa kroz čitavu povijest pa tako i danas. U tom smislu navest ćemo dvije životne situacije u kojima su na

poseban način aktualne Isusove riječi koje čitamo u današnjem evanđelju.

Prvi je slučaj kada smo rođeni i odrasli u obitelji u kojoj nismo primili kršćansku vjeru, ali smo se u životu susreli s Kristom na neki drugi način i povjerovali. Ako tada iz ljubavi ili obzira prema ostalim članovima obitelji nismo spremni ispovijedati svoju vjeru u Isusa Krista, onda nemamo dovoljnu mjeru slobode koja je potrebna za dostojan život. Možda baš zbog toga što slobodno ispovijedanje vjere ponekad nosi sa sobom teret sukoba i s najbližom rodbinom, Isus svoju pouku o tome da ga nije dostojan tko više nego njega ljubi članove svoje obitelji nastavlja govoreći o križu koji trebamo uzeti i nositi da bi smo išli za njim,

Drugi životni kontekst je onaj kada su nas naši roditelji krstili i odgajali u vjeri, ali mi svoju vjeru ipak na živimo kao osobni odnos s Kristom, nego kao čuvanje obiteljske tradicije. Često se čuje kako netko kaže da želi umrijeti u vjeri svog oca i majke. Istina je da to može biti sasvim usklađeno i s osobnom vjerom u Isusa Krista. No isto tako, događa se da iza takve »vjere oca i majke« ne stoji uvijek i naša osobna vjera u Isusa Krista, nego sociološka uvjetovanost ili navezanost na ono što smatramo svojim. Drugim riječima, nismo u evanđeoskom smislu dostojni Isusa, ako se izjašnjavamo kao kršćani samo zbog toga što tako hoće naši roditelji ili samo zato što kršćanstvo smatramo svojim civilizacijskim i kulturnim krugom. Čini nam se da se upravo na takav slučaj mogu primijeniti Isusove riječi: »Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga« (Mt 10,39). U ovom kontekstu te riječi shvaćamo kao poruku da jedino slobodni od *svojih* obiteljskih i društvenih uvjetovanosti možemo biti dostojni Kristova poziva. To, naravno, ne znači da između našega nasljedovanja Isusa Krista i našega odnosa

s članovima vlastite obitelji i društva kojemu pripadamo uvijek stoji ili-ili, nego se radi o tome da kao kršćani sve svoje odnose pa tako i one s našim najbližima živimo na temelju svoga odnosa s Isusom Kristom.

Proročka i pravednička plaća je život

U zaključku Isus daje još jednu pouku koja se tiče poslanja njegovih apostola. On se, kada ih šalje propovijedati, s njima u potpunosti poistovjećuje. Tko prima njegove apostole, to je kao da u svoju kuću prima samoga Isusa, i za to će primiti dostojnu plaću. Tko primi proroka primit će proročku plaću, a tko primi pravednika, primit će plaću pravedničku. U osnovi radi se o istoj plaći, a to je sam život.

U prvom čitanju iz Druge knjige o Kraljevima imamo jedan primjer proročke plaće. Žena Šunamka i njezin muž primili su u svoju kuću proroka Elizeja i bili su nagrađeni rođenjem sina. I ne samo to. Isti taj sin doživio je i ponovno rođenje. U dječjačkoj dobi iznenada je umro, ali prorok Elizej ga je oživio (usp. 2Kr 4,18-37). Tako je drama, koju su u svemu tome proživljavali i majka i otac toga dječaka, završila ne samo sretno nego i s proročkim navješta-
jem onoga života kojemu ne može nauditi nikakva smrt. Novi život umrloga i oživljenoga dječaka pralik je onoga istinskoga života koji je apostol Pavao opisao riječima: »Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje.« (Rim 6,9).

Pravednička plaća također je život, jer »pravednik živi od svoje vjere« (Hab 2,4). Pravednik, naime, nije onaj tko slijepo izvršava propise Zakona, nego onaj čija pravednost izvire iz njegova dubokoga i živoga odnosa s Bogom.

Isus se poistovjećuje s apostolima i s najmanjima

I na koncu Isus dodaje da ni tako malo dobro djelo, kao što je dodati komu čašu hladne vode, neće ostati nenagrađeno. Pri tome on primatelj te čaše naziva »najmanjima«, a

Bernardo Strozzi, Sv. Augustin pere Isusu noge, oko 1625.

*Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene,
prima onoga koji je mene poslao*

to je isti izraz koji nalazimo u prispodobi o Posljednjem sudu u kojoj se Isus s najmanjima poistovjećuje: »Zaista, kažem vam, što god (ne) učinite jednomu od ove moje najmanje braće, (ni) meni (ne) učiniste!« (usp. Mt 25,40.45). Sjetimo li se da se Isus poistovjećuje i sa svojim apostolima, jednostavno je zaključiti da su i oni pozvani poistovjetiti se s najmanjima i tako će na najbolji način izvršiti svoje evanđeosko poslanje.

Domagoj Runje

Narodi svi, plješćite rukama

Ulazna pjesma XIII. nedjelje kroz godinu

Ps 47 (46), 2-3. 6-9

Ivana Krznar

1. Na - ro - di svi, plje - šći - te ru - ka - ma,
 2. U - zla - zi Bog uz kli - ca - nje,
 3. Jer on je kralj nad ze - mljom svom,

kli - či - te Bo - gu gla - som ra - do - snim.
 Go - spo - din u - za zvu - ke tru - blje.
 pje - vaj - te Bo - gu, pje - va - či vr - sni!

Jer, to je Go - spod, sve - vi - šnji, stra - šan,
 Pje - vaj - te Bo - gu, pje - vaj - te,
 Kra - lju - je Bog nad na - ro - di - ma,

kralj ve - lik nad ze - mljom svom.
 pje - vaj - te kra - lju na - se - mu.
 sto - lu - je na sve - tom prije - sto - lju.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

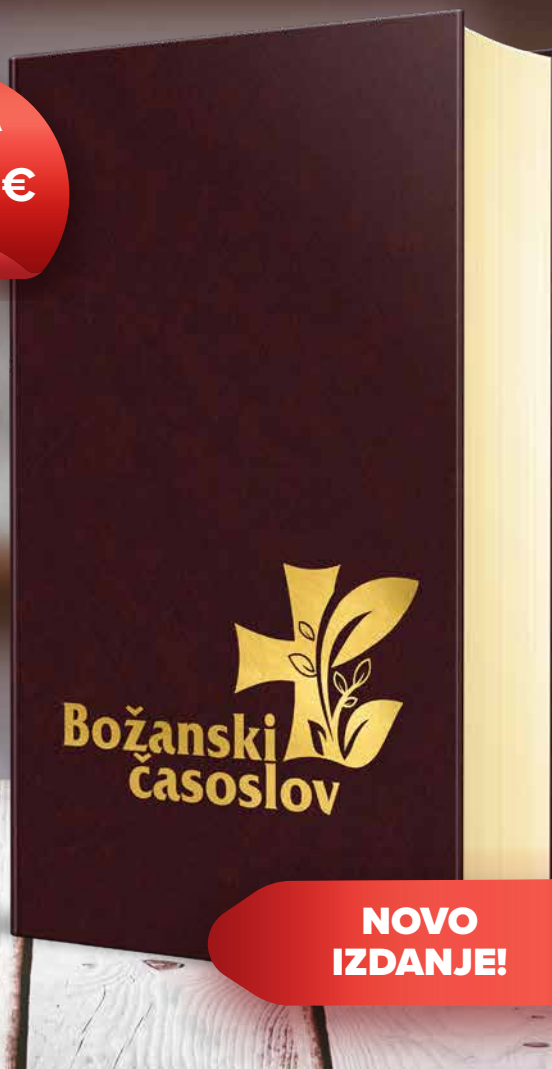
26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji